

SAJTÓSZEMLE

EMLÉKEZÉS ÉS EMLÉKEZTETÉS II. KONFERENCIA

ELŐZETESEK

- [EMLÉKEZÉS ÉS EMLÉKEZTETÉS II. CÍMŰ KONFERENCIA ELŐZETES - INFORÁDIÓ](#)
- [EMLÉKEZÉS ÉS EMLÉKEZTETÉS II. – STÚDIÓBESZÉLGETÉS /M1 – MA REGGEL/ - M1](#)
- [EMLÉKEZÉS ÉS EMLÉKEZTETÉS II. – STÚDIÓBESZÉLGETÉS /KOSSUTH RÁDIÓ/ - KOSSUTH RÁDIÓ](#)

TUDÓSÍTÁSOK, CIKKEK

- [POLT PÉTER: PÉLDAMUTATÓ A DIKTATÚRÁVAL SZEMBESZEGÜLŐ BÍRÁK KIÁLLÁSA](#) – M1,
- [MA IS PÉLDAMUTATÓ AZOKNAK A BÍRÁKNAK A KIÁLLÁSA, AKIK AZ 1956-OS FORRADALOM ÉS SZABADSÁGHARC UTÁN SZEMBESZEGÜLTEK A DIKTATÚRÁVAL, MONDTA POLT PÉTER](#) - ECHO TV
- [1956 – PÉLDAMUTATÓ A DIKTATÚRÁVAL SZEMBESZEGÜLŐ BÍRÁK KIÁLLÁSA](#) - MTI
- [NAGY IMRÉNEK AZ UTOLSÓ SZÓ JOGÁN ELMONDOTT BESZÉDÉBŐL VETT IDÉZETTEL KEZDTE ELŐADÁSÁT POLT PÉTER](#) - ATV
- [AZ 1956-OS FORRADALOM UTÁNI MEGTORLÁSOKBAN RÉSZTVEVŐ BÍRÁK ÉLETÚTJÁT MUTATJA BE EGY MAI KONFERENCIÁN A NEMZETI EMLÉKEZET BIZOTTSÁGA ÉS A KÚRIA](#) - KOSSUTH RÁDIÓ - REGGELI HÍREK
- [AZ 1956-OS FORRADALOM UTÁNI MEGTORLÁSOKBAN RÉSZTVEVŐ BÍRÁK ÉLETÚTJÁT MUTATJA BE EGY MAI KONFERENCIÁN A NEMZETI EMLÉKEZET BIZOTTSÁGA ÉS A KÚRIA](#) - KOSSUTH RÁDIÓ - DÉLELŐTTI KRÓNKA
- [DARÁK: AKI NEM KÖVETTE A PÁRTUTASÍTÁST, KIÍRTA MAGÁT A JOGI SZAKMÁBÓL](#) - M1
- [PÉLDAMUTATÓ A KÁDÁRI DIKTATÚRÁVAL SZEMBESZEGÜLŐ BÍRÁK KIÁLLÁSA](#) - MULT-KOR.HU
- [EMLÉKEZÉS A HŐSÖKRE](#) - MAGYAR HÍRLAP

- [AKI NEM VÁLLALTA A VÉRBÍRÓ SZEREPÉT, MÁSNAP ELKÜLDTÉK](#) - MNO.HU
- [TISZTELGÉS A KÁDÁRI REZSIMMEL SZEMBEN KIÁLLÓ BÍRÁK ELŐTT](#) - MAGYARHIRLAP.HU
- [A DIKTATÚRÁVAL SZEMBEN](#) - DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP
- [1956 - A MEGTORLÁS ARCAI](#) - GONDOLA.HU
- [AKIK MERTEK NEMET MONDANI](#)- HETEK

Részletek

ELŐZETESEK

Emlékezés és emlékeztetés II. című konferencia előzetes
INFORÁDIÓ, MŰSORFOLYAM – 2016. 10. 04.

Megszólaló: Darák Péter, a Kúria elnöke

Kapcsolódó hanganyag:

[Konferencia-beharangozó: telefoninterjú Darák Péterrel, a Kúria elnökével](#)

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

Emlékezés és emlékeztetés II. – Stúdióbeszélgetés /M1 – ma reggel/
M1 – 2016. 10. 05.

Megszólalók:

- Dr. Darák Péter, a Kúria elnöke
- Földváryné Kiss Réka, a Nemzeti Emlékezet Bizottságának elnöke

Kapcsolódó videó: /00:13:39–től /

<http://www.mediaklikk.hu/video/ma-reggel-2016-10-05-i-adas-4/>

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

Emlékezés és emlékeztetés II. – Stúdióbeszélgetés /Kossuth Rádió/

KOSSUTH RÁDIÓ 180 PERC – 2016. 10. 05. 7:18

Mit lehet tudni az 1956-os forradalmárokkal szemben ítélkező bírásról?

Mv: Három perccel múlt negyed nyolc. Indult egy együttműködés pár évvel ezelőtt, talán két évvel ezelőtt a Nemzeti Emlékezet Bizottságában egy feltáró munkáról. Támogatta ezt mások mellett a Legfelsőbb Bíróság is, hogy minél többet tudjunk meg az 1956-os forradalmárokkal szemben ítélkező bírásról. Jönnek az eredmények, és két vendég a stúdióban, Földváryné Kiss Réka, a Nemzeti Emlékezet Bizottsága elnöke. Kezét csókolom, jó reggelt!

Földváryné Kiss Réka, elnök, Nemzeti Emlékezet Bizottsága: Jó reggelt kívánok! Üdvözlöm a hallgatókat!

Mv: És Darák Péter, a Kúria elnöke.

Darák Péter, elnök, Kúria: Üdvözlöm a hallgatókat. Jó reggelt kívánok!

Mv: Jó reggelt kívánok önnek is! Ugye először is kezdjük azzal, hogy azért '56, '57-ben, tehát a forradalom utáni megtorlásoknál azért volt egy komoly tisztogatás, mielőtt meglettek volna azok a bírák, akik vállalták ezeknek az ítéleteknek az aláírását. Ők mennyien voltak nagyjából így szám szerint? Darák Péter.

Darák Péter: A tisztogatás folyamatos volt. Az '50-es években többször kicserélődött a Legfelsőbb Bíróság személyzete. Úgyhogy tulajdonképpen a második világháború előtti Kúria személyzetéből senkit nem találunk már ebben az időszakban a Kúria bírói padjainál. Azonban ezek a tisztogatások sem tudják feledtetni azt, hogy az 1956-os forradalom után, amikor elfogadták azt a statáriális törvénykezéssről szóló rendeletet, amely a jogállami szempontokat teljesen félretéve próbálta meg kicsikarni az '56-os forradalmárok elítélését, akkor bizony a 47 bíró közül jó néhányan felálltak és nemet mondtak.

Mv: Igen. Mennyit tudunk ezekről a büntetőperekről? Mik álltak rendelkezésre elnök asszony, amikor nekiálltak ennek a munkának pár évvel ezelőtt?

Földváryné Kiss Réka: Ugye mi egy teljes körű személyfeltárássra törekedtünk mind az ügyészek, mind pedig a bírák életpályáit, azokét, akik olyan ítékezésben vettek részt, aminek a vége halálos ítélet volt. Ugye nem volt egyszerű a feladat, hiszen ha azt mondjuk, hogy halálos ítélettel végződött, az nem jelenti azt, hogy az adott ügyész vagy adott bíró halált is kért a vádlottra. Tehát vissza kellett menni a perekhez, át kellett, kézbe kellett venni a peranyagokat, ki kellett szedni belőle az eljáró jogászok nevét, és utána a legfőbb ügyész úrral, a Kúria elnökével, illetve Handó Tünde asszony segítségével megpróbáltuk megtalálni azokat a személyi anyagokat, amelyek egy-egy ilyen jogásznak az életpályáját segítenek föltárni. Ezek nagyon izgalmasak, hiszen nemcsak '56-ra fókuszálnak, hanem megmutatják, hogy honnan jöttek ezek az emberek, milyen háttérrel. És talán az egyik legfontosabb tanulság, amire már elnök úr is utalt, hogy itt ugye többszörös csere van. Az ügyészségen a háromnegyede az ügyészi karnak kicserélődik '56-ra. Tehát olyan emberek vesznek már részt az eljárásokban, akik '56 előtt, tehát az '50-es években kerülnek be az ügyészségre, hihetetlenül gyenge iskolázással. Ugye nagyon sokan nem végeznek egyetemet, csak ügynevezett bírói, ügyészi akadémiát, és '56 után pedig már nagyon sokszor nagyon komoly karriernek kezdődnek meg az '56-os megtorló perekben való részvétel után.

Mv: Tehát magyarul az volt a közös nevező, vagy az volt a fegyver ezek ellen az emberek ellen, hogy legyenek ők nagyon megtisztelve, hogy egyáltalán aláírhatnak bírósági ítéleteket, mert egyébként az iskolázottságuk erre nem jogosította volna fel őket.

Darák Péter: A kép nagyon vegyes, mert találunk olyanokat, akik az egyéves jogi akadémia elvégzése után kerülnek a Legfelsőbb Bíróságra, és olyan sorsokat is látunk, ahol a halálos ítéletek aláírásával párhuzamosan végzi valaki a jogi egyetemet, mert úgy látszik, hogy azért az igény megszületett arra, hogy megfelelő szakmai képzésben részesüljenek. És valóban kétfelé válnak a dolgok. Akik vállalják az '56-os megtorlásban való részvételt, azok szép bírói karriert tudhatnak magukénak. A támogatást még a hatvanas-hetvenes években is érezhetjük a dokumentumokból. Míg a másik oldal és egészen fiatal népi káderekről is beszélünk, akik fiatalon kerültek be az ötvenes években a Legfelsőbb Bíróságra mégis, akik követték a hivatás erkölcsi parancsát és nemet mondtak azokat évtizedekig elkíséri ez a stigma.

Mv: Nehéz kérdés, de lehet-e még esély a felelősségre vonásra elnök asszony?

Földváryné Kiss Réka: A felelősségre vonásnak több aspektusa van. Történeti, erkölcsi, jogi felelősségre vonás. Azt hiszem, hogy talán most a legfontosabb dolog,

hogyan ezeket az anyagokat a nyilvánosság elé tárjuk a mai konferencián. Majd november 4-éhez kapcsolódóan ezeket a személyi anyagokat, illetve az ezekből leszűrt információkat az interneten is a széles nyilvánosság elé tárjuk. Ez egyfajta történeti és morális megmérettetése ezeknek az életpályáknak. Én még egyszer mondom, nagyon fontos, hogy mindig oda tegyük, hogy ki pontosan, mit csinál, és azután tud a történelem ítélkezni ezek fölött az emberek fölött.

Mv: És, akkor tulajdonképpen ezek a kis pályaképek, ezek, ezek megismerhetők az önök honlapjáról.

Földváryné Kiss Réka: Ezek megismerhetőek lesznek.

Mv: Lesznek igen.

Földváryné Kiss Réka: Az '56-os évforduló kapcsán igen. A megtorláshoz kapcsolódóan, igen.

Mv: Egyébként elnök úr, mit szól ahhoz, hogy ezek a perek, ugye ha jól értjük azért kellett, hogy az akkori hatalom el tudjon számolni a külföld felé, az egyes, az ENSZ felé? Hogy itt voltak kérem szépen perek, voltak köztörvényes esetek, és aztán reménykedhettek abban, hogy ezeket utólag hozzáértő, mondjuk így, nyugati jogászok nem vizsgálják?

Darák Péter: Én azt gondolom, hogy ez a veszély abban az időszakban föl sem merült. De ne felejtjük el, hogy egy megroppant gerincű országról beszélünk, ahol szovjet csapatok állomásoznak. Tehát ebben a megtorlásban mind a szovjet megszálló erők, mind a magyar kormány nagyon komoly szerepet játszott. Nyilvánvalóan a hatalom legitimitációját szolgálták ezek a perek. De amit ma látunk, és amit egy ma bíróként dolgozó emberként én a legfontosabbnak tartok az az, hogy végre elégtételt kapjanak azok, akik szembeszálltak ezzel a politikai szándékkal.

Mv: Akik nem vállalták.

Darák Péter: Akik nem vállalták ebben a dicstelen szerepben az ítélkezést. Ezeket az embereket, ezeknek az embereknek az életútját még senki, soha nem kutatta, és nem kapták meg az elismerést ezért a gesztusért, ezért az óriási emberi gesztusért, amikor egzisztenciális fenyegetettségben is képesek voltak nemet mondani.

Mv: Valóban ez egy, ez is egy fontos része és egy fontos tanulsága ennek a, ennek a témának. Az igaz egyébként, hogy '89 környékén megpróbálták az érintettek, akik részt vettek az ítéletek aláírásában hozzáférni a saját anyagaikhoz, és azt hát kimazsolázni, eltüntetni részleteket? Elnök asszony?

Földváryné Kiss Réka: Volt, voltak ilyen, volt ilyen lehetőség, hogy a személyi anyagokhoz hozzá lehessen férni. Tehát az iratanyag az töredékes. Részben azért, mert az érintettek adott esetben hozzá férhettek, részben más egyéb okok miatt. De azért a történész, hogyha kellőképpen kitartó, akkor néha olyan iratanyagokat is megtalál, amiről eddig azt gondoltuk, hogy hiányzik, vagy megsemmisült. Úgyhogy mi is hát találtunk ilyen anyagot, amit földolgozunk. Meg hát azért sok fele lehet mozaikokból, mozaikokat találni és összerakni a képet. Úgyhogy sohasem reménytelen.

Mv: Feltárták tehát jórészt a forradalmárokkal szemben ítélkező bírók '56-os, '57-es munkáit, ítéleteit. Erről beszélgettünk Darák Péterrel, a Kúria elnökével és Földváryné Kiss Rékával, a Nemzeti Emlékezet Bizottságának elnökével. További részletek a mai konferencián, illetve a pályaképek a Nemzeti Emlékezet Bizottság honlapján.

Megszólalók:

- Dr. Darák Péter, a Kúria elnöke
- Földváryné Kiss Réka, a Nemzeti Emlékezet Bizottságának elnöke

Kapcsolódó hanganyag:

<http://hangtar.radio.hu/kossuth#!#2016-10-05>

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

TUDÓSÍTÁSOK, CIKKEK

[Polt Péter: példamutató a diktatúrával szembeszegülő bírák kiállása](#)

M1, HÍRADÓ – 2016. 10. 05.

Szereplő: Polt Péter, Legfőbb ügyész

Kapcsolódó videó: /00:05:37–tól /

<http://www.mediaklikk.hu/video/hirado-m1-1700-2016-10-05-i-adas/>

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

Ma is példamutató azoknak a bírácoknak a kiállása, akik az 1956-os forradalom és szabadságharc után szembeszegültek a diktatúrával, mondta Polt Péter

ECHO TV - HÍREK - 2016.10.05. 22:19:12 (00:02:15)

Szereplők: Földváryné Kiss Réka, elnök, Nemzeti Emlékezet Bizottsága; Zinner Tibor, kutatócsoport-vezető, Veritas Történetkutató Intézet; Polt Péter, legfőbb ügyész

Kapcsolódó videó:

http://www.echotv.hu/video/115836/20161005_Hirado_2200

Hasonló tartalommal:

[ECHO TV - Esti Híradó 20.00 \(00:20:35-től\)](#)

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

1956 – Példamutató a diktatúrával szembeszegülő bírác kiállása

MTI - 2016. 10. 05.

Budapest, 2016. október 5., szerda (MTI) - Példamutató ma is azoknak a bírácoknak a kiállása, akik szembeszegültek a diktatúrával - hangzott el az 1956-os forradalom 60. évfordulója alkalmából Emlékezés és emlékeztetés II. címmel rendezett szerdai konferencián Budapesten, a Kúrián.

Polt Péter legfőbb ügyész a konferencián a Kúria, a Legfőbb Ügyészség, a Magyar Nemzeti Levéltár, a Veritas Történetkutató Intézet, a Rendszerváltás Történetét Kutató Intézet és Archívum, valamint a NEB összefogásával két éve elkezdődött kutatásokról

szólva elmondta: mérföldkő az igazságszolgáltatás számára, hogy szembenézhet a jogot a jogtalanság szolgálatába állító időszakokkal. Emlékezni és emlékeztetni kell arra, hol volt a jog és az igazságérzet, amikor szándékosan félreértették a büntetőjogot, semmibe vették a bírói függetlenséget, a hatalom összekacsintott az igazságszolgáltatással, és az egyetlen cél a könyörtelen megtorlás volt - fogalmazott.

A legfőbb ügyész felidézte, hogy Nezvál Ferenc igazságügy-miniszter a forradalom után összehívatta a bírákat és az ügyészeket, megkérdezte, ki vállalja a statáriális ítélezést, és aki nem, azt másnap már elbocsátották.

A rendszerváltás után meginduló társadalmi megbékélés fontos részét alkotják a semmisségi eljárások, mert általuk ítéletben is kimondható, hogy a jogállamisággal ellentétesek voltak az 1956 utáni megtorló perek - hívta fel a figyelmet.

Ma is példamutató a diktatúrával szembeszegülő bírák kiállása az 1956-os forradalom utáni megtorlás időszakában - mondta Darák Péter, a Kúria elnöke.

A Kúria épületében márványtábla őrzi annak a 23 egykori legfelsőbb bírósági bírónak a nevét, akit az 1956-os forradalom után távolítottak el, és így nem vettek részt a statáriális ítélezésben. Vannak köztük, akik a klasszikus bírói értékrend nevében utasították el a vérbíró szerepét, mások az 1950-es évek első felében törvénysértő, súlyos ítéleteket hoztak, de 1956 megérlelte bennük az elhatározást, hogy ilyesmiben többet nem vesznek részt. De még a fiatal, népi káderek között is voltak olyanok, akik képesek voltak ellenállni a párt és a bírósági vezetők utasításainak - idézte fel a főbíró az MTI-nek.

A dokumentumokból érezhető a hatalom könyörtelen szorítása, hogy milyen egzisztenciális kiszolgáltatottságban kellett életre szóló döntést hoznia minden legfelsőbb bírósági bírónak. Aki maradt, annak részt kellett vennie a törvénysértő statáriális ítélezésben akkor is, ha polgári bíró volt. A hatalom kikényszerítette, hogy mindenki szem legyen a láncban - emlékeztetett.

Azoknak a bírónak, akik részt vettek a statáriális ítélezésben, jobbára töretlenül felfelé ívelő karrier jutott. Akik viszont a hatalom elvárásaival szemben is hűek maradtak hivatásuk alapvető értékeihez, azok jobbára egy életre a társadalom peremére kerültek. Már ahhoz is szerencse kellett, hogy valaki tíz-tizenöt évvel később vállalati jogtanácsosként visszatérhessen szakmájához - jegyezte meg.

A bírói értékrend csúcsán az ilyen példamutató magatartás áll, mely nem alkuszik meg a hatalommal, egzisztenciális fenyegetettségben is hű marad hivatása elemi normáihoz. Az 1956 utáni események azt is jelzik, milyen veszélyekkel jár, ha egy bírói

szervezetet kívülről megfogalmazott elvárások szerint vezetnek - szögezte le a Kúria elnöke.

Földváryné Kiss Réka, a Nemzeti Emlékezet Bizottságának (NEB) elnöke az MTI-nek elmondta: a két éve megindult kutatássorozat célja, hogy méltó módon tisztelegjen az 1956-os forradalmat és szabadságharcot követő megtorlás áldozatainak emléke előtt, bemutassa a diktatúra örökségét és őszintén szembenézzen a múlttal.

Az egyik, 1956 arcai elnevezésű kutatási program célja, hogy bemutassa a forradalom és szabadságharc ismert és kevésbé ismert résztvevőit, érzékeltesse, milyen különböző életúttal, politikai meggyőződéssel rendelkező emberek találkoztak és fogtak össze a forradalomban, utána pedig miként ágaztak szét ismét ezek a sorsok.

A megtorlás arcai című projekt keretében feldolgozzák annak a csaknem száz ügyésznek, bírónak az esetenként nagyon magasra ívelő karrierjét, aki közreműködött a forradalom utáni 225 halálos ítélet meghozatalában. Rövid szakmai életpályájuk november 4-éhez kapcsolódóan kerül fel a NEB honlapjára.

A megtorlásban szerzett „érdemek” néhány évig még sűrűn visszaköszönnék a személyi anyagokban, kitüntetések, pénzjutalmak alapját képezik, a 1960-as évektől azonban egyre inkább kikopnak az önéletrajzokból, a hivatali minősítésekből - tette hozzá.

A kutatások harmadik iránya egy, az 1956-os forradalom utáni megtorlásokkal kapcsolatos perkataszter elkészítése. A Magyar Nemzeti Levéltárban Mikó Zsuzsanna főigazgató vezetésével a vidéki pereket dolgozzák fel szisztematikusan. A forradalom után mintegy 26 ezer ember ellen indult eljárás a kifejezetten politikai indíttatású állam elleni bűncselekmények vádjával, de főként vidéken még sok olyan ügy lehet, amelyben köztörvényes bűncselekmény címen valójában a forradalomban való részvételt torolta meg a kommunista hatalom - jelezte.

Az 1956 utáni megtorlás célja a társadalom általános kriminalizálása volt, ráadásul egész családokat érintett, hiszen az ítéletek gyakran teljes vagyonekzárással is jártak. Az igazságszolgáltatás ebben a fegyelmező, megtorló gépezetben az állambiztonság és a rendvédelem munkájára támaszkodva végezte el a párt által kijelölt penzumot. A NEB kutatásai a megtorlás teljes rendszerének széleskörű feltárására irányulnak - mondta az elnök.

Arra a kérdésre, hogy él-e még valaki az 1956-os forradalom utáni vérbírók, ügyészek közül, a NEB elnöke úgy fogalmazott: nem ez a kutatás fő iránya, de tudomása szerint valószínűleg még igen.

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

Nagy Imrének az utolsó szó jogán elmondott beszédéből vett idézettel kezdte előadását Polt Péter

ATV - DÉLI HÍRADÓ - 2016.10.05.

Mv: Nagy Imrének az utolsó szó jogán elmondott beszédéből vett idézettel kezdte előadását Polt Péter. Nagy Imre akkor úgy fogalmazott, a büntetőpernek az igazság kiderítése is a célja. A Kúria, a Legfőbb Ügyészség és a Nemzeti Emlékezet Bizottsága az 1956-os forradalom és szabadságharc hatvanadik évfordulója alkalmából rendezett konferenciát. A három szervezet 2014-ben azonos néven indított közös kutatási programot, hogy feltárják a szabadságharcot követő megtorlások igazságügyi dokumentumait. A konferenciát a legfőbb ügyész felszólalása nyitotta meg.

Polt Péter, legfőbb ügyész: Minél mélyebbre ásunk a korabeli iratokban, hallgatjuk a korabeli felvételeket, nézzük a korabeli híradókat annál inkább elborzadunk a rendszer igazságtalanságán és gátlástalanságán. A diktatúra a jogot a jogtalanság és az igazságtalanság szolgálatába állította és ehhez találtak közreműködő szakembereket is.

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

Az 1956-os forradalom utáni megtorlásokban résztvevő bírák életútját mutatja be egy mai konferencián a Nemzeti Emlékezet Bizottsága és a Kúria

KOSSUTH RÁDIÓ - REGGELI HÍREK - 2016.10.05. 08:09:06 (00:01:00)

Mv. Az 1956-os forradalom utáni megtorlásokban résztvevő bírák életútját mutatja be egy mai konferencián a Nemzeti Emlékezet Bizottsága és a Kúria. A közös kezdeményezés célja, hogy feltárják és nyilvánosságra hozzák a halálos ítéleteket

aláírók életútját. Darák Péter, a Kúria elnöke a 180 percben elmondta, sok bíró nem vállalta, hogy részt vesz a koncepciók perében. A kutatás eredményeinek bemutatásával nekik is elégtételt kívánnak adni.

Darák Péter, elnök, Kúria: Akik vállalják az 56-os megtorlásban való részvételt, azok szép bírói karriert tudhatnak magukénak. A támogatást még a hatvanas, hetvenes években is érezhetjük a dokumentumokból, míg a másik oldal és egészen fiatal népi káderekről is beszélünk, akik fiatalon kerültek az ötvenes években a legfelsőbb bíróságra, mégis akik követték a hivatás erkölcsi parancsát és nemet mondtak, azokat évtizedekig elkíséri ez a stigma.

Kapcsolódó hanganyag: / 180 perc - Krónika 08:01 –től/

<http://hangtar.radio.hu/kossuth#!#2016-10-05>

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

Az 1956-os forradalom utáni megtorlásokban résztvevő bírák életútját mutatja be egy mai konferencián a Nemzeti Emlékezet Bizottsága és a Kúria

KOSSUTH RÁDIÓ - DÉLELŐTTI KRÓNIKA - 2016.10.05. 10:07:32 (00:00:55)

Mv: Az 1956-os forradalom utáni megtorlásokban részt vevő bírák életútját mutatja be egy mai konferencián a Nemzeti Emlékezet Bizottság és a Kúria. A kezdeményezés célja, hogy feltárják és nyilvánosságra hozzák a halálos ítéleteket aláírók életútját. Darák Péter, a Kúria elnöke a 180 percben elmondta, sok bíró nem vállalta, hogy részt vesz a koncepciók perében. A kutatás eredményeinek bemutatásával nekik is elégtételt kívánnak adni.

Darák Péter, elnök, Kúria: Akik vállalják az 56-os megtorlásban való részvételt, azok szép bírói karriert tudhatnak magukénak. A támogatást még a hatvanas, hetvenes években is érezhetjük a dokumentumokból. Míg a másik oldal és egészen fiatal népi

káderekről is beszélünk, akik fiatalon kerültek az ötvenes években a legfelsőbb bíróságra, mégis akik követték a hivatás erkölcsi parancsát és nemet mondtak, azokat évtizedekig elkíséri ez a stigma.

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

Darák: aki nem követte a pártutasítást, kiírta magát a jogi szakmából

M1 – 2016. 10. 05.

Azok a jogászok, akik az 1956-os forradalom utáni megtorlások során „a hivatás erkölcsi parancsát” követték a pártutasítással szemben, évtizedekre kiírták magukat a szakmából, volt, akinek segédmunkásként kellett dolgoznia - mondta a Kúria elnöke az M1 aktuális csatorna szerda reggeli műsorában.

Darák Péter a forradalom hatvanadik évfordulója alkalmából a Kúrián tartandó szerdai tudományos konferenciáról azt mondta: céljuk, hogy elégtételt adjanak azoknak a jogászoknak, akik kiálltak a meggyőződésük mellett.

A Kúria elnöke hangsúlyozta, az 1950-es években elsődleges szempont volt, hogy megbízható emberek üljenek a bírói pulpituson, és ez az igény felülírta a szakmai elvárásokat: egyetemi végzettség nélkül, egyéves jogi akadémia elvégzése után is ítélkeztek emberek.

Földváryné Kiss Réka, a Nemzeti Emlékezet Bizottságának elnöke kiemelte, hogy a politikai és a szakmai szempontok ütközésekor a végső szót a pártvezetés mondta ki. Kutatásuk első lépéseként azon ügyészek, bírák életrajzát teszik közzé, akik részt vállaltak a megtorlásban, valamint azokét, akik visszautasították ezt.

<http://www.hirado.hu/2016/10/05/darak-aki-nem-kovette-a-partutasitast-kiirta-magat-a-jogi-szakmabol/?source=hirkereso>

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

Példamutató a diktatúrával szembeszegülő bírák kiállása

MAGYARIDOK.HU – 2016. 10. 05.

Példamutató ma is azoknak a bírácoknak a kiállása, akik szembeszegültek a diktatúrával – hangzott el az 1956-os forradalom 60. évfordulója alkalmából Emlékezés és emlékeztetés II. címmel rendezett szerdai konferencián Budapesten, a Kúrián.

Polt Péter legfőbb ügyész a konferencián a Kúria, a Legfőbb Ügyészség, a Magyar Nemzeti Levéltár, a Veritas Történetkutató Intézet, a Rendszerváltás Történetét Kutató Intézet és Archívum, valamint a NEB összefogásával két éve elkezdődött kutatásokról szólva elmondta: mérföldkő az igazságszolgáltatás számára, hogy szembenézhet a jogot a jogtalanság szolgálatába állító időszakokkal. Emlékezni és emlékeztetni kell arra, hol volt a jog és az igazságérzet, amikor szándékosan félreértették a büntetőjogot, semmibe vették a bírói függetlenséget, a hatalom összekacsintott az igazságszolgáltatással, és az egyetlen cél a könyörtelen megtorlás volt – fogalmazott. A legfőbb ügyész felidézte, hogy Nezvál Ferenc igazságügy-miniszter a forradalom után összehívatta a bírácokat és az ügyészeket, megkérdezte, ki vállalja a statáriális ítélezést, és aki nem, azt másnap már elbocsátották.

A rendszerváltás után meginduló társadalmi megbékélés fontos részét alkotják a semmiségi eljárások, mert általuk ítéletben is kimondható, hogy a jogállamisággal ellentétesek voltak az 1956 utáni megtorló perek – hívta fel a figyelmet.

Ma is példamutató a diktatúrával szembeszegülő bírák kiállása az 1956-os forradalom utáni megtorlás időszakában – mondta Darák Péter, a Kúria elnöke.

A Kúria épületében márványtábla őrzik annak a 23 egykori legfelsőbb bírósági bírónak a nevét, akit az 1956-os forradalom után távolítottak el, és így nem vettek részt a statáriális ítékezésben. Vannak köztük, akik a klasszikus bírói értékrend nevében utasították el a vérbíró szerepét, mások az 1950-es évek első felében törvénysértő, súlyos ítéleteket hoztak, de 1956 megérlelte bennük az elhatározást, hogy ilyesmiben többet nem vesznek részt. De még a fiatal, népi káderek között is voltak olyanok, akik képesek voltak ellenállni a párt és a bírósági vezetők utasításainak – idézte fel a főbíró az MTI-nek.

A dokumentumokból érezhető a hatalom könyörtelen szorítása, hogy milyen egzisztenciális kiszolgáltatottságban kellett életre szóló döntést hoznia minden legfelsőbb bírósági bírónak. Aki maradt, annak részt kellett vennie a törvénysértő

statáriális ítélkezésben akkor is, ha polgári bíró volt. A hatalom kikényszerítette, hogy mindenki szem legyen a láncban – emlékeztetett.

Azoknak a bíróknak, akik részt vettek a statáriális ítélkezésben, jobbára töretlenül felfelé ívelő karrier jutott. Akik viszont a hatalom elvárásaival szemben is hűek maradtak hivatásuk alapvető értékeihez, azok jobbára egy életre a társadalom peremére kerültek. Már ahhoz is szerencse kellett, hogy valaki tíz-tizenöt évvel később vállalati jogtanácsosként visszatérhessen szakmájához – jegyezte meg.

A bírói értékrend csúcán az ilyen példamutató magatartás áll, mely nem alkuszik meg a hatalommal, egzisztenciális fenyegetettségben is hű marad hivatása elemi normáihoz. Az 1956 utáni események azt is jelzik, milyen veszélyekkel jár, ha egy bírói szervezetet kívülről megfogalmazott elvárások szerint vezetnek – szögezte le a Kúria elnöke.

Földváryné Kiss Réka, a Nemzeti Emlékezet Bizottságának (NEB) elnöke az MTI-nek elmondta: a két éve megindult kutatássorozat célja, hogy méltó módon tisztelegjen az 1956-os forradalmat és szabadságharcot követő megtorlás áldozatainak emléke előtt, bemutassa a diktatúra örökségét és őszintén szembenézzon a múlttal.

Az egyik, 1956 arcai elnevezésű kutatási program célja, hogy bemutassa a forradalom és szabadságharc ismert és kevésbé ismert résztvevőit, érzékeltesse, milyen különböző életúttal, politikai meggyőződéssel rendelkező emberek találkoztak és fogtak össze a forradalomban, utána pedig miként ágaztak szét ismét ezek a sorsok.

A megtorlás arcai című projekt keretében feldolgozzák annak a csaknem száz ügyésznek, bírónak az esetenként nagyon magasra ívelő karrierjét, aki közreműködött a forradalom utáni 225 halálos ítélet meghozatalában. Rövid szakmai életpályájuk november 4-éhez kapcsolódóan kerül fel a NEB honlapjára.

A megtorlásban szerzett „érdemek” néhány évig még sűrűn visszaköszönnék a személyi anyagokban, kitüntetések, pénzjutalmak alapját képezik, a 1960-as évektől azonban egyre inkább kikopnak az önéletrajzokból, a hivatali minősítésekből – tette hozzá.

A kutatások harmadik iránya egy, az 1956-os forradalom utáni megtorlásokkal kapcsolatos perkataszter elkészítése. A Magyar Nemzeti Levéltárban Mikó Zsuzsanna főigazgató vezetésével a vidéki pereket dolgozzák fel szisztematikusan. A forradalom után mintegy 26 ezer ember ellen indult eljárás a kifejezetten politikai indíttatású állam elleni bűncselekmények vádjával, de főként vidéken még sok olyan ügy lehet,

amelyben köztörvényes bűncselekmény címén valójában a forradalomban való részvételt torolta meg a kommunista hatalom – jelezte.

Az 1956 utáni megtorlás célja a társadalom általános kriminalizálása volt, ráadásul egész családokat érintett, hiszen az ítéletek gyakran teljes vagyonek kobzással is jártak. Az igazságszolgáltatás ebben a fegyelmező, megtorló gépezetben az állambiztonság és a rendvédelem munkájára támaszkodva végezte el a párt által kijelölt penzumot. A NEB kutatásai a megtorlás teljes rendszerének széleskörű feltárására irányulnak – mondta az elnök.

Arra a kérdésre, hogy él-e még valaki az 1956-os forradalom utáni vérbírók, ügyészek közül, a NEB elnöke úgy fogalmazott: nem ez a kutatás fő iránya, de tudomása szerint valószínűleg még igen.

<http://magyaridok.hu/belfold/peldamutato-diktaturaval-szembeszegulo-birak-kiallasa-1066846/>

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

Darák Péter: Aki nem követte a pártutasítást, évtizedekre kiírta magát a jogi szakmából

MAGYARHIRLAP.HU – 2016.10.05.

Az 1956-os forradalom hatvanadik évfordulójának alkalmából tudományos konferenciát tartottak a Kúrián

Azok a jogászok, akik az 1956-os forradalom utáni megtorlások során „a hivatás erkölcsi parancsát” követték a pártutasítással szemben, évtizedekre kiírták magukat a szakmából, volt, akinek segéd munkásként kellett dolgoznia - mondta a Kúria elnöke az M1-en szerda reggeli műsorában a forradalom 60. évfordulója alkalmából rendezett, Emlékezés és emlékeztetés II. címmel rendezett konferencia kapcsán.

Darák Péter azt mondta: a rendezvény szervezőinek célja, hogy elégtételt adjanak azoknak a jogászoknak, akik kiálltak a meggyőződésük mellett.

A Kúria elnöke hangsúlyozta, az 1950-es években elsődleges szempont volt, hogy megbízható emberek üljenek a bírói pulpituson, és ez az igény felülírta a szakmai

elvárásokat: egyetemi végzettség nélkül, egyéves jogi akadémia elvégzése után is ítéleztek emberek.

Mérföldkő az igazságszolgáltatás számára, hogy szembenéz a jogot a jogtalanság szolgálatába állító időszakokkal.

Példamutató ma is azoknak a bírácoknak a kiállása, akik szembeszegültek a diktatúrával - hangzott el a rendezvényen.

Polt Péter legfőbb ügyész a konferencián a Kúria, a Legfőbb Ügyészség, a Magyar Nemzeti Levéltár, a Veritas Történetkutató Intézet, a Rendszerváltás Történetét Kutató Intézet és Archívum, valamint a NEB összefogásával két éve elkezdődött kutatásokról szólva elmondta: mérföldkő az igazságszolgáltatás számára, hogy szembenézhet a jogot a jogtalanság szolgálatába állító időszakokkal. Emlékezni és emlékeztetni kell arra, hol volt a jog és az igazságérzet, amikor szándékosan félreértették a büntetőjogot, semmibe vették a bírói függetlenséget, a hatalom összekacsintott az igazságszolgáltatással, és az egyetlen cél a könyörtelen megtorlás volt - fogalmazott.

A legfőbb ügyész felidézte, hogy Nezvál Ferenc igazságügy-miniszter a forradalom után összehívatta a bírácokat és az ügyészeket, megkérdezte, ki vállalja a statáriális ítélezést, és aki nem, azt másnap már elbocsátották.

A rendszerváltás után meginduló társadalmi megbékélés fontos részét alkotják a semmiségi eljárások, mert általuk ítéletben is kimondható, hogy a jogállamisággal ellentétesek voltak az 1956 utáni megtorló perek - hívta fel a figyelmet.

Példamutató a diktatúrával szembeszegülő bírác kiállása

Ma is példamutató a diktatúrával szembeszegülő bírác kiállása az 1956-os forradalom utáni megtorlás időszakában - mondta Darák Péter a konferencián.

A Kúria épületében márványtábla őrzik annak a 23 egykori legfelsőbb bírósági bírácnak a nevét, akit az 1956-os forradalom után távolítottak el, és így nem vettek részt a statáriális ítélezésben. Vannak köztük, akik a klasszikus bírói értékrend nevében utasították el a vérbíró szerepét, mások az 1950-es évek első felében törvénysértő, súlyos ítéleteket hoztak, de 1956 megérlelte bennük az elhatározást, hogy ilyesmiben többet nem vesznek részt. De még a fiatal, népi káderek között is voltak olyanok, akik képesek voltak ellenállni a párt és a bírósági vezetők utasításainak - idézte fel a főbíró az MTI-nek.

A dokumentumokból érezhető a hatalom könyörtelen szorítása, hogy milyen egzisztenciális kiszolgáltatottságban kellett életre szóló döntést hoznia minden legfelsőbb bírósági bírácnak. Aki maradt, annak részt kellett vennie a törvénysértő

statáriális ítélkezésben akkor is, ha polgári bíró volt. A hatalom kikényszerítette, hogy mindenki szem legyen a láncban - emlékeztetett.

Azoknak a bíróknak, akik részt vettek a statáriális ítélkezésben, jobbára töretlenül felfelé ívelő karrier jutott. Akik viszont a hatalom elvárásaival szemben is hűek maradtak hivatásuk alapvető értékeihez, azok jobbára egy életre a társadalom peremére kerültek. Már ahhoz is szerencse kellett, hogy valaki tíz-tizenöt évvel később vállalati jogtanácsosként visszatérhessen szakmájához - jegyezte meg.

A bírói értékrend csúcán az ilyen példamutató magatartás áll, mely nem alkuszik meg a hatalommal, egzisztenciális fenyegetettségben is hű marad hivatása elemi normáihoz. Az 1956 utáni események azt is jelzik, milyen veszélyekkel jár, ha egy bírói szervezetet kívülről megfogalmazott elvárások szerint vezetnek - szögezte le a Kúria elnöke.

Be kell mutatni a diktatúra örökségét

Földváryné Kiss Réka, a Nemzeti Emlékezet Bizottságának (NEB) elnöke elmondta: a két éve megindult kutatássorozat célja, hogy méltó módon tisztelegjen az 1956-os forradalmat és szabadságharcot követő megtorlás áldozatainak emléke előtt, bemutassa a diktatúra örökségét és őszintén szembenézzon a múlttal.

Az egyik, 1956 arcai elnevezésű kutatási program célja, hogy bemutassa a forradalom és szabadságharc ismert és kevésbé ismert résztvevőit, érzékeltesse, milyen különböző életúttal, politikai meggyőződéssel rendelkező emberek találkoztak és fogtak össze a forradalomban, utána pedig miként ágaztak szét ismét ezek a sorsok.

A megtorlás arcai című projekt keretében feldolgozzák annak a csaknem száz ügyésznek, bírónak az esetenként nagyon magasra ívelő karrierjét, aki közreműködött a forradalom utáni 225 halálos ítélet meghozatalában. Rövid szakmai életpályájuk november 4-éhez kapcsolódóan kerül fel a NEB honlapjára.

A megtorlásban szerzett „érdemek” néhány évig még sűrűn visszaköszönnek a személyi anyagokban, kitüntetések, pénzjutalmak alapját képezik, a 1960-as évektől azonban egyre inkább kikopnak az önéletrajzokból, a hivatali minősítésekből - tette hozzá.

A kutatások harmadik iránya egy, az 1956-os forradalom utáni megtorlásokkal kapcsolatos perkataszter elkészítése. A Magyar Nemzeti Levéltárban Mikó Zsuzsanna főigazgató vezetésével a vidéki pereket dolgozzák fel szisztematikusan. A forradalom után mintegy 26 ezer ember ellen indult eljárás a kifejezetten politikai indíttatású állam elleni bűncselekmények vádjával, de főként vidéken még sok olyan ügy lehet,

amelyben köztörvényes bűncselekmény címén valójában a forradalomban való részvételt torolta meg a kommunista hatalom - jelezte.

Az 1956 utáni megtorlás célja a társadalom általános kriminalizálása volt, ráadásul egész családokat érintett, hiszen az ítéletek gyakran teljes vagyonekzárással is jártak. Az igazságszolgáltatás ebben a fegyelmező, megtorló gépezetben az állambiztonság és a rendvédelem munkájára támaszkodva végezte el a párt által kijelölt penzumot. A NEB kutatásai a megtorlás teljes rendszerének széleskörű feltárására irányulnak - mondta az elnök.

Arra a kérdésre, hogy él-e még valaki az 1956-os forradalom utáni vérbírók, ügyészek közül, a NEB elnöke úgy fogalmazott: nem ez a kutatás fő iránya, de tudomása szerint valószínűleg még igen.

http://magyarhirlap.hu/cikk/67920/Darak_Peter_Aki_nem_kovette_a_partutasitast_e_vtizedekre_kiirta_magat_a_jogi_szakmabol

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

Polt Péter: 56-ban szándékosan félreértették a büntetőjogot

INFORÁDIÓ - 2016.10.05. 12:26

Példamutató ma is azoknak a bírácoknak a kiállása, akik szembeszegültek a diktatúrával - hangzott el az 1956-os forradalom 60. évfordulója alkalmából Emlékezés és emlékeztetés II. címmel rendezett szerdai konferencián Budapesten, a Kúrián.

Polt Péter legfőbb ügyész a konferencián a Kúria, a Legfőbb Ügyészség, a Magyar Nemzeti Levéltár, a Veritas Történetkutató Intézet, a Rendszerváltás Történetét Kutató Intézet és Archívum, valamint a NEB összefogásával két éve elkezdődött kutatásokról szólva elmondta: mérföldkő az igazságszolgáltatás számára, hogy szembenézhet a jogot a jogtalanság szolgálatába állító időszakokkal. Emlékezni és emlékeztetni kell arra, hol volt a jog és az igazságérzet, amikor szándékosan félreértették a büntetőjogot, semmibe vették a bírói függetlenséget, a hatalom összekacsintott az igazságszolgáltatással, és az egyetlen cél a könyörtelen megtorlás volt - fogalmazott.

A legfőbb ügyész felidézte, hogy Nezvál Ferenc igazságügy-miniszter a forradalom után összehívatta a bírákat és az ügyészeket, megkérdezte, ki vállalja a statáriális ítélezést, és aki nem, azt másnap már elbocsátották.

A rendszerváltás után meginduló társadalmi megbékélés fontos részét alkotják a semmiségi eljárások, mert általuk ítéletben is kimondható, hogy a jogállamisággal ellentétesek voltak az 1956 utáni megtorló perek - hívta fel a figyelmet.

Ma is példamutató a diktatúrával szembeszegülő bírák kiállása az 1956-os forradalom utáni megtorlás időszakában - mondta Darák Péter, a Kúria elnöke.

A Kúria épületében márványtábla őrzi annak a 23 egykori legfelsőbb bírósági bírónak a nevét, akit az 1956-os forradalom után távolítottak el, és így nem vettek részt a statáriális ítékezésben. Vannak köztük, akik a klasszikus bírói értékrend nevében utasították el a vérbíró szerepét, mások az 1950-es évek első felében törvénysértő, súlyos ítéleteket hoztak, de 1956 megérlelte bennük az elhatározást, hogy ilyesmiben többet nem vesznek részt. De még a fiatal, népi káderek között is voltak olyanok, aki képesek voltak ellenállni a párt és a bírósági vezetők utasításainak - idézte fel a főbíró az MTI-nek.

A dokumentumokból érezhető a hatalom könyörtelen szorítása, hogy milyen egzisztenciális kiszolgáltatottságban kellett életre szóló döntést hoznia minden legfelsőbb bírósági bírónak. Aki maradt, annak részt kellett vennie a törvénysértő statáriális ítékezésben akkor is, ha polgári bíró volt. A hatalom kikényszerítette, hogy mindenki szem legyen a láncban - emlékeztetett.

Azoknak a bírónak, akik részt vettek a statáriális ítékezésben, jobbára töretlenül felfelé ívelő karrier jutott. Akik viszont a hatalom elvárásaival szemben is hűek maradtak hivatásuk alapvető értékeihez, azok jobbára egy életre a társadalom peremére kerültek. Már ahhoz is szerencse kellett, hogy valaki tíz-tizenöt évvel később vállalati jogtanácsosként visszatérhessen szakmájához - jegyezte meg.

A bírói értékrend csúcsán az ilyen példamutató magatartás áll, mely nem alkuszik meg a hatalommal, egzisztenciális fenyegetettségben is hű marad hivatása elemi normáihoz. Az 1956 utáni események azt is jelzik, milyen veszélyekkel jár, ha egy bírói szervezetet kívülről megfogalmazott elvárások szerint vezetnek - szögezte le a Kúria elnöke.

Földváryné Kiss Réka, a Nemzeti Emlékezet Bizottságának (NEB) elnöke az MTI-nek elmondta: a két éve megindult kutatássorozat célja, hogy méltó módon tisztelegjen az

1956-os forradalmat és szabadságharcot követő megtorlás áldozatainak emléke előtt, bemutassa a diktatúra örökségét és őszintén szembenézzon a múlttal.

Az egyik, 1956 arcai elnevezésű kutatási program célja, hogy bemutassa a forradalom és szabadságharc ismert és kevésbé ismert résztvevőit, érzékeltesse, milyen különböző életúttal, politikai meggyőződéssel rendelkező emberek találkoztak és fogtak össze a forradalomban, utána pedig miként ágaztak szét ismét ezek a sorsok.

A megtorlás arcai című projekt keretében feldolgozzák annak a csaknem száz ügyésznek, bírónak az esetenként nagyon magasra ívelő karrierjét, aki közreműködött a forradalom utáni 225 halálos ítélet meghozatalában. Rövid szakmai életpályájuk november 4-éhez kapcsolódóan kerül fel a NEB honlapjára.

A megtorlásban szerzett „érdemek” néhány évig még sűrűn visszaköszönnék a személyi anyagokban, kitüntetések, pénzjutalmak alapját képezik, a 1960-as évektől azonban egyre inkább kikopnak az önéletrajzokból, a hivatali minősítésekből - tette hozzá.

A kutatások harmadik iránya egy, az 1956-os forradalom utáni megtorlásokkal kapcsolatos perkataszter elkészítése. A Magyar Nemzeti Levéltárban Mikó Zsuzsanna főigazgató vezetésével a vidéki pereket dolgozzák fel szisztematikusan. A forradalom után mintegy 26 ezer ember ellen indult eljárás a kifejezetten politikai indíttatású állam elleni bűncselekmények vádjával, de főként vidéken még sok olyan ügy lehet, amelyben köztörvényes bűncselekmény címen valójában a forradalomban való részvételt torolta meg a kommunista hatalom - jelezte.

Az 1956 utáni megtorlás célja a társadalom általános kriminalizálása volt, ráadásul egész családokat érintett, hiszen az ítéletek gyakran teljes vagyonekzobzással is jártak. Az igazságszolgáltatás ebben a fegyelmező, megtorló gépezetben az állambiztonság és a rendvédelem munkájára támaszkodva végezte el a párt által kijelölt penzumot. A NEB kutatásai a megtorlás teljes rendszerének széleskörű feltárására irányulnak - mondta az elnök.

Arra a kérdésre, hogy él-e még valaki az 1956-os forradalom utáni vérbírók, ügyészek közül, a NEB elnöke úgy fogalmazott: nem ez a kutatás fő iránya, de tudomása szerint valószínűleg még igen.

http://inforadio.hu/belfold/2016/10/05/polt_peter_56-ban_szandekosan_felreertettek_a_buntetojogot/

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

Példamutató a kádári diktatúrával szembeszegülő bírák kiállása

MULT-KOR.HU - 2016. 10. 05.

Példamutató ma is azoknak a bírácoknak a kiállása, akik szembeszegültek a diktatúrával - hangzott el az 1956-os forradalom 60. évfordulója alkalmából Emlékezés és emlékeztetés II. címmel rendezett szerdai konferencián Budapesten, a Kúrián.

Polt Péter legfőbb ügyész a konferencián a Kúria, a Legfőbb Ügyészség, a Magyar Nemzeti Levéltár, a Veritas Történetkutató Intézet, a Rendszerváltás Történetét Kutató Intézet és Archívum, valamint a NEB összefogásával két éve elkezdődött kutatásokról szólva elmondta: mérföldkő az igazságszolgáltatás számára, hogy szembenézhet a jogot a jogtalanság szolgálatába állító időszakokkal. Emlékezni és emlékeztetni kell arra, hol volt a jog és az igazságérzet, amikor szándékosan félreértették a büntetőjogot, semmibe vették a bírói függetlenséget, a hatalom összekacsintott az igazságszolgáltatással, és az egyetlen cél a könyörtelen megtorlás volt - fogalmazott.

A legfőbb ügyész felidézte, hogy Nezvál Ferenc igazságügy-miniszter a forradalom után összehívatta a bírácokat és az ügyészeket, megkérdezte, ki vállalja a statáriális ítélezést, és aki nem, azt másnap már elbocsátották. A rendszerváltás után meginduló társadalmi megbékélés fontos részét alkotják a semmiségi eljárások, mert általuk ítéletben is kimondható, hogy a jogállamisággal ellentétesek voltak az 1956 utáni megtorló perek - hívta fel a figyelmet. Ma is példamutató a diktatúrával szembeszegülő bírák kiállása az 1956-os forradalom utáni megtorlás időszakában - mondta Darák Péter, a Kúria elnöke.

A Kúria épületében márványtábla őrzi annak a 23 egykori legfelsőbb bírósági bírónak a nevét, akit az 1956-os forradalom után távolítottak el, és így nem vettek részt a

statáriális ítélkezésben. Vannak köztük, akik a klasszikus bírói értékrend nevében utasították el a vérbíró szerepét, mások az 1950-es évek első felében törvénysértő, súlyos ítéleteket hoztak, de 1956 megérlelte bennük az elhatározást, hogy ilyesmiben többet nem vesznek részt. De még a fiatal, népi káderek között is voltak olyanok, aki képesek voltak ellenállni a párt és a bírósági vezetők utasításainak - idézte fel a főbíró az MTI-nek. A dokumentumokból érezhető a hatalom könyörtelen szorítása, hogy milyen egzisztenciális kiszolgáltatottságban kellett életre szóló döntést hoznia minden legfelsőbb bírósági bírónak. Aki maradt, annak részt kellett vennie a törvénysértő statáriális ítélkezésben akkor is, ha polgári bíró volt. A hatalom kikényszerítette, hogy mindenki szem legyen a láncban - emlékeztetett.

Azoknak a bíróknak, akik részt vettek a statáriális ítélkezésben, jobbra töretlenül felfelé ívelő karrier jutott. Akik viszont a hatalom elvárásaival szemben is hűek maradtak hivatásuk alapvető értékeihez, azok jobbra egy életre a társadalom peremére kerültek. Már ahhoz is szerencse kellett, hogy valaki tíz-tizenöt évvel később vállalati jogtanácsosként visszatérhessen szakmájához - jegyezte meg. A bírói értékrend csúcán az ilyen példamutató magatartás áll, mely nem alkuszik meg a hatalommal, egzisztenciális fenyegetettségben is hű marad hivatása elemi normáihoz. Az 1956 utáni események azt is jelzik, milyen veszélyekkel jár, ha egy bírói szervezetet kívülről megfogalmazott elvárások szerint vezetnek - szögezte le a Kúria elnöke.

Földváryné Kiss Réka, a Nemzeti Emlékezet Bizottságának (NEB) elnöke az MTI-nek elmondta: a két éve megindult kutatássorozat célja, hogy méltó módon tisztelegjen az 1956-os forradalmat és szabadságharcot követő megtorlás áldozatainak emléke előtt, bemutassa a diktatúra örökségét és őszintén szembenézzon a múlttal. Az egyik, 1956 arcai elnevezésű kutatási program célja, hogy bemutassa a forradalom és szabadságharc ismert és kevésbé ismert résztvevőit, érzékeltesse, milyen különböző életúttal, politikai meggyőződéssel rendelkező emberek találkoztak és fogtak össze a forradalomban, utána pedig miként ágaztak szét ismét ezek a sorsok.

A megtorlás arcai című projekt keretében feldolgozzák annak a csaknem száz ügyésznek, bírónak az esetenként nagyon magasra ívelő karrierjét, aki közreműködött a forradalom utáni 225 halálos ítélet meghozatalában. Rövid szakmai életpályájuk november 4-éhez kapcsolódóan kerül fel a NEB honlapjára. A megtorlásban szerzett "érdemek" néhány évig még sűrűn visszaköszönnék a személyi anyagokban, kitüntetések, pénzjutalmak alapját képezik, a 1960-as évektől azonban egyre inkább kikopnak az önéletrajzokból, a hivatali minősítésekből - tette hozzá.

A kutatások harmadik iránya egy, az 1956-os forradalom utáni megtorlásokkal kapcsolatos perkataszter elkészítése. A Magyar Nemzeti Levéltárban Mikó Zsuzsanna főigazgató vezetésével a vidéki pereket dolgozzák fel szisztematikusan. A forradalom után mintegy 26 ezer ember ellen indult eljárás a kifejezetten politikai indíttatású állam elleni bűncselekmények vádjával, de főként vidéken még sok olyan ügy lehet, amelyben köztörvényes bűncselekmény címen valójában a forradalomban való részvételt torolta meg a kommunista hatalom - jelezte.

Az 1956 utáni megtorlás célja a társadalom általános kriminalizálása volt, ráadásul egész családokat érintett, hiszen az ítéletek gyakran teljes vagyonekborzással is jártak. Az igazságszolgáltatás ebben a fegyelmező, megtorló gépezetben az állambiztonság és a rendvédelem munkájára támaszkodva végezte el a párt által kijelölt penzumot. A NEB kutatásai a megtorlás teljes rendszerének széleskörű feltárására irányulnak - mondta az elnök. Arra a kérdésre, hogy él-e még valaki az 1956-os forradalom utáni vérbírók, ügyészek közül, a NEB elnöke úgy fogalmazott: nem ez a kutatás fő iránya, de tudomása szerint valószínűleg még igen.

<http://mult-kor.hu/peldamutato-a-kadari-diktaturaval-szembeszegulo-birak-kiallasa-20161005>

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

Emlékezés a hősökre

MAGYAR HÍRLAP - 2016. 10. 06. (1,4. OLDAL)

Példamutató azon bírák kiállása, akik az '56-os forradalom utáni megtorlások idején szembeszegültek a kádári diktatúrával – jelentette ki Polt Péter legfőbb ügyész, a szabadságharc hatvanadik évfordulója kapcsán. A korabeli igazságszolgáltatás viszonyait kutatássorozattal tárják fel.

Tisztelges a kádári rezsimmel szemben kiálló bírák előtt

POLT PÉTER: AZ '56-OS FORRADALOM UTÁN A HATALOM ÖSSZEKACSINTOTT AZ IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁSSAL, AZ EGYETLEN CÉL A MEGTORLÁS VOLT

Az '56-os forradalom után huszonhatezer ember ellen indult eljárás a kifejezetten politikai indíttatású, állam elleni bűncselekmények vádjával, de főként vidéken még sok olyan ügy lehet ismeretlen, amelyben köztörvényes bűncselekmény címén valójában a forradalomban való részvételt torolta meg a kommunista hatalom – hívta fel a figyelmet egy tegnapi konferencián a Nemzeti Emlékezet Bizottság elnöke, Földváryné Kiss Réka.

Mérföldkő az igazságszolgáltatásnak, hogy szembenézhet a jogot a jogtalanság szolgálatába állító időszakokkal, amikor minden eljárásnak a megszületett ítélet ellenkezőjével kellett volna végződnie – jelentette ki Polt Péter legfőbb ügyész az 1956-os forradalom hatvanadik évfordulójának alkalmából, Emlékezés és emlékeztetés II. címmel rendezett konferencián, a Kúrián. Szerinte példamutató azon bírák kiállása, akik szembeszegültek a diktatúrával. Ma is emlékeztetni kell, hol volt a jog és az igazságérzet, amikor szándékosan „félreértették” a büntetőjogot, semmibe vették a bírói függetlenséget, a hatalom összekacsintott az igazságszolgáltatással, az egyetlen cél a könyörtelen megtorlás volt.

Polt fordulópontnak nevezte azt a két éve kezdődött kutatássorozatot, amely a Kúria, a Legfőbb Ügyészség, a Magyar Nemzeti Levéltár, a Veritas Történetkutató Intézet, a Rendszerváltás Történetét Kutató Intézet és Archívum, valamint a Nemzeti Emlékezet Bizottság (NEB) összefogásával zajlik. Van igény az igazság kimondására, mondta. Utalt arra is, hogy a rendszerváltoztatás után megindult társadalmi megbékélés fontos részét alkotják a semmisségi eljárások, így ítéletben is kimondható: a jogállamisággal ellentétesek voltak a megtorló perek.

Szintén az elnyomással szembeszegülő bírák kiállítását méltatta Darák Péter, a Kúria elnöke, és felhívta a figyelmet arra is, hogy a legfőbb bírói fórum épületében márványtábla őrzi annak a huszonhárom egykori ítésznek a nevét, akiket a forradalom után távolítottak el, így nem vettek részt a statáriális ítélezésben. Kifejtette, a fennmaradt dokumentumokból érezhető a hatalom könyörtelen szorítása, „hogy milyen egzisztenciális kiszolgáltatottságban kellett életre szóló döntést hoznia minden legfelsőbb bírósági bírónak”.

Azoknak a bíráknak, akik részt vettek a statáriális ítélezésben – folytatta –, jobbára töretlenül felfelé ívelő karrier jutott, akik viszont hűek maradtak hivatásuk alapvető értékeihez, azok jobbára egy életre a társadalom peremére kerültek. Az 1956 utáni események azt is jelzik – fűzte hozzá Darák –, milyen veszélyekkel jár, ha egy bírói szervezetet kívülről megfogalmazott elvárások szerint vezetnek.

Földváryné Kiss Réka, a NEB elnöke előadásában az említett kutatássorozatról beszélt, amely három részből áll: a vidéki bírósági eljárások feltárásából, az áldozatok felkutatásából és bemutatásából, valamint a megtorlásban vezető szerepet játszó jogászok, ügyészek és bírák „megismeréséből”.

A cél az, hogy méltó módon tisztelegjenek az '56-os forradalmat követő megtorlás áldozatainak emléke előtt, és bemutassák a diktatúra örökségét. A kutatás részét képező, A megtorlás arcai nevet viselő program során annak a csaknem száz ügyésznek és bírónak dolgozzák fel az esetenként nagyon magasra ívelő karrierjét, akik közreműködtek a forradalom utáni kétszázhuszonöt halálos ítélet meghozatalában. Készül egy úgynevezett perkataszter is, amelyben a vidéki pereket dolgozzák fel szisztematikusan, Mikó Zsuzsannának, a Magyar Nemzeti Levéltár főigazgatójának vezetésével. A NEB elnöke rámutatott, a forradalom után huszonhatezer ember ellen indult eljárás a kifejezetten politikai indíttatású, állam elleni bűncselekmények vádjával, de főként vidéken még sok olyan ügy lehet ismeretlen, amelyben köztörvényes bűncselekmény címén valójában a forradalomban való részvételt torolta meg a kommunista hatalom.

Mikó Zsuzsanna szintén fontosnak nevezte a vidéki eljárások feltárását, szerinte ugyanis a „kádári rendszerrel kapcsolatban komoly nosztalgia él a mai napig”, ám azok, akik így érznek, nem ismerik a rezsím kegyetlenségét és a megtorlás mértékét. Bemutatta azokat a bűncselekménytípusokat, amelyeket államellenesnek minősítettek, majd rámutatott, a halálos és életfogytiglani ítéletek mellett kevés figyelmet kapnak a mellékbüntetések. Ezek közé sorolta a politikai okokból elítéltek súlyos pénzbírságait, a vagyonek Kobzást, valamint azt is, hogy a pénzbüntetés börtönnel kiváltható volt, Békés megyében például tizenöt forint ért egy nap elzárását. M. Kiss Sándor történész, a Rendszerváltás Történetét Kutató Intézet és Archívum főigazgató-helyettese arról beszélt, hogy a legfontosabb feladat visszaadni a társadalomnak az '56-os forradalom hőseit, nemcsak a politikusok, hanem az egyszerű, hétköznapi emberek személyében is, „1956 ugyanis az ötvenhatosok”.

„A rendszer iránt a mai napig komoly nosztalgia él, ám azok, akik így érznek, nem ismerik annak kegyetlenségét.

ÖRÖKSÉGÜNK 1.

Kis-nagy ember

Az emlékezés gyalultatlan, cirkalom nélkül való. Hiszen nem találkoztam vele sosem; nem őrzöm a kézfogását, nem ismerem a tekintetét. És mégis itt van előttem, ahogy azon az őszön házuk kapujából kirobog. A kismagy ember – nagy történelmi időben. A sors akarata szerint. Vagy egyéni akaratból, külső kényszerűségből? Arca pirospozsgás, járása elszánt. Villámhordozó, mint Pegazus. A páratlan oldalon kezdi, s a páros oldalon fejezi be. S a börtönben újragondolhatja, hogy megérte-e. A szavak csak kábítószerek – vélheti –, felesleges kimondani az érzéseit. Az embereknek három típusuk van: az egyik az, amelyik cselekszik, a másik az, amelyik figyel, mi történik, a harmadik pedig megkérdezi: mi történt?, miért tette?

Látja magát, amint elnyűtt, öreg mackójában kampós rudat kerít, és szakadt kesztyűjében az utcatábláknak esik. Egy óra sem telik bele, s a pesti Rosenberg házaspár utca nincs többé. Sebtében, lobbanásban már az olvasható egy helyütt: Hold utca.

A Lipótvárosnak négy utcája volt, amely a napszakok változásaihoz kötődött. Volt itt Csillag (a mai Kálmán), volt itt Hajnal (a mai Nagysándor), volt itt Nap (a mai Alkotmány) és volt itt Holdvilág (a mai Hold) utca. A Hold – rövidebb-hosszabb szünetek után – újra és újra előbukkant. 1938-tól 1947-ig gróf Klebelsberg Kuno nevét is viseli, ezután azonban megint csak Hold utca. Valamivel később, a törvénytelen szocializmus idején újból felhő érkezik: ki kellett ugyanis találni egy nem túl fontos, de mégis „előkelő” utcát az atomtitkok kiárulásával vádolt és emiatt kivégzett amerikai tudósházaspár nevének. Így lett 1953-tól 1991ig a Rosenberg házaspár a névadó.

De pontatlanul írtam. 1956 forradalmi napjaiban ugyanis egy lipótvárosi polgár, aki a Rosenberg házaspár – akarom mondani, a valamikor Hold – utca 23.-ban lakott, leverte az összes utcatáblát, és csak hónapok múltával került vissza a helyére a sarkokon virító Rosenberg elnevezés.

Azokban a napokban csillaghullás volt Budapesten. Az ötágú jelképeket eltakarították az országban. A Lenin és Sztálin nevét viselő utcák és utak zsákutcákba torkollottak. Fénykép őrzí, hogy a Felszabadulás téri tábla helyén az Október 25-e feliratú utcatábla ékeskedik. Emberek százai ünnepelték az átváltozás fényes perceit. De a Hold utcai kis-nagy embernek balszerencséje volt. Házuk egyik lakója ugyanis beárulta, hogy ki verte le a táblákat a forradalom győzelmének óráiban.

Emberünk Kádár bíróságától két év börtönbüntetést kapott. Nem tudom, megérte-e azt a napot, amikor immár negyedszer az utca régi, szívet melengető nevét viselte újra

az utcátábla, s ez olvasható rajta a mai napig. Kevesen tudják, hogy ezen a sorsfordító éjszakán az égi jármű is megjelölte azt a házat, ahol a börtönviselt lipótvárosi kis-nagy ember lakott. Pedig csak kis ember volt, igaz, nagy idők tanúja. Hiába hordta el az emlékek száraz virágát az északi szél.

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

Aki nem vállalta a vérbíró szerepét, másnap elküldték

MNO.HU, 2016. OKTÓBER 5.,

Példamutató ma is azoknak a bírácoknak a kiállása, akik szembeszegültek a diktatúrával – hangzott el az 1956-os forradalom 60. évfordulója alkalmából Emlékezés és emlékeztetés II. címmel rendezett szerdai konferencián Budapesten, a Kúrián.

Polt Péter legfőbb ügyész a konferencián a Kúria, a Legfőbb Ügyészség, a Magyar Nemzeti Levéltár, a Veritas Történetkutató Intézet, a Rendszerváltás Történetét Kutató Intézet és Archivum, valamint a Nemzeti Emlékezet Bizottsága (NEB) összefogásával két éve elkezdődött kutatásokról szólva elmondta: mérföldkő az igazságszolgáltatás számára, hogy szembenézhet a jogot a jogtalanság szolgálatába állító időszakokkal. Emlékezni és emlékeztetni kell arra, hol volt a jog és az igazságérzet, amikor szándékosan félreértették a büntetőjogot, semmibe vették a bírói függetlenséget, a hatalom összekacsintott az igazságszolgáltatással, és az egyetlen cél a könyörtelen megtorlás volt – fogalmazott.

A legfőbb ügyész felidézte, hogy Nezvál Ferenc igazságügy-miniszter a forradalom után összehívatta a bírácokat és az ügyészeket, megkérdezte, ki vállalja a statáriális ítélezést, és aki nem, azt másnap már elbocsátották.

A rendszerváltás után meginduló társadalmi megbékélés fontos részét alkotják a semmiségi eljárások, mert általuk ítéletben is kimondható, hogy a jogállamisággal ellentétesek voltak az 1956 utáni megtorló perek – hívta fel a figyelmet Polt Péter.

Ma is példamutató a diktatúrával szembeszegülő bírácok kiállása az 1956-os forradalom utáni megtorlás időszakában – mondta Darák Péter, a Kúria elnöke.

A Kúria épületében márványtábla őrzi annak a 23 legfelsőbb bírósági bírónak a nevét, akit az 1956-os forradalom után távolítottak el, és így nem vett részt a statáriális ítékezésben. Vannak köztük, akik a klasszikus bírói értékrend nevében utasították el

a vérbíró szerepét, mások az 1950-es évek első felében törvénytörő, súlyos ítéleteket hoztak, de 1956 megérlelte bennük az elhatározást, hogy ilyesmiben többet nem vesznek részt. De még a fiatal, népi káderek között is voltak olyanok, aki képesek voltak ellenállni a párt és a bírósági vezetők utasításainak – idézte fel a főbíró.

A dokumentumokból érezhető a hatalom könyörtelen szorítása, hogy milyen egzisztenciális kiszolgáltatottságban kellett életre szóló döntést hoznia minden legfelsőbb bírósági bírónak. Aki maradt, annak részt kellett vennie a törvénytörő statáriális ítéletkezésben akkor is, ha polgári bíró volt. A hatalom kikényszerítette, hogy mindenki szem legyen a láncban – emlékeztetett.

Azoknak a bírónak, akik részt vettek a statáriális ítéletkezésben, jobbra töretlenül felfelé ívelő karrier jutott. Akik viszont a hatalom elvárásaival szemben is hűek maradtak hivatásuk alapvető értékeihez, azok jobbra egy életre a társadalom peremére kerültek. Már ahhoz is szerencse kellett, hogy valaki tíz-tizenöt évvel később vállalati jogtanácsosként visszatérhessen szakmájához – jegyezte meg.

A bírói értékrend csúcsán az ilyen példamutató magatartás áll, mely nem alkuszik meg a hatalommal, egzisztenciális fenyegetettségben is hű marad hivatása elemi normáihoz. Az 1956 utáni események azt is jelzik, milyen veszélyekkel jár, ha egy bírói szervezetet kívülről megfogalmazott elvárások szerint vezetnek – szögezte le a Kúria elnöke.

Földváryné Kiss Réka, a Nemzeti Emlékezet Bizottságának elnöke elmondta: a két éve megindult kutatássorozat célja, hogy méltó módon tisztelegjen az 1956-os forradalmat és szabadságharcot követő megtorlás áldozatainak emléke előtt, bemutassa a diktatúra örökségét, és őszintén szembenézzon a múlttal.

Az egyik, 1956 arcai elnevezésű kutatási program célja, hogy bemutassa a forradalom és szabadságharc ismert és kevésbé ismert résztvevőit, érzékeltesse, milyen különböző életúttal, politikai meggyőződéssel rendelkező emberek találkoztak és fogtak össze a forradalomban, utána pedig miként ágaztak szét ismét ezek a sorsok.

A megtorlás arcai című projekt keretében feldolgozzák annak a csaknem száz ügyésznek, bírónak az esetenként nagyon magasra ívelő karrierjét, aki közreműködött a forradalom utáni 225 halálos ítélet meghozatalában. Rövid szakmai életpályájuk november 4-éhez kapcsolódóan kerül fel a NEB honlapjára.

A megtorlásban szerzett „érdemek” néhány évig még sűrűn visszaköszönnek a személyi anyagokban, kitüntetések, pénzjutalmak alapját képezik, a 1960-as évektől

azonban egyre inkább kikopnak az önéletrajzokból, a hivatali minősítésekből – említette a szervezet elnöke.

A kutatások harmadik iránya egy, az 1956-os forradalom utáni megtorlásokkal kapcsolatos perkataszter elkészítése. A Magyar Nemzeti Levéltárban Mikó Zsuzsanna főigazgató vezetésével a vidéki pereket dolgozzák fel szisztematikusan. A forradalom után mintegy 26 ezer ember ellen indult eljárás a kifejezetten politikai indíttatású állam elleni bűncselekmények vádjával, de főként vidéken még sok olyan ügy lehet, amelyben köztörvényes bűncselekmény címen valójában a forradalomban való részvételt torolta meg a kommunista hatalom – jelezte.

Az 1956 utáni megtorlás célja a társadalom általános kriminalizálása volt, ráadásul egész családokat érintett, hiszen az ítéletek gyakran teljes vagyonekzárással is jártak. Az igazságszolgáltatás ebben a fegyelmező, megtorló gépezetben az állambiztonság és a rendvédelem munkájára támaszkodva végezte el a párt által kijelölt penzumot. A NEB kutatásai a megtorlás teljes rendszerének széles körű feltárására irányulnak – mondta Földváryné Kiss Réka.

Arra a kérdésre, hogy él-e még valaki az 1956-os forradalom utáni vérbírók, ügyészek közül, a NEB elnöke úgy fogalmazott: nem ez a kutatás fő iránya, de tudomása szerint valószínűleg még igen.

Hasonló tartalommal:

[http://webradio.hu/hirek/belfold/1956 -
darak aki nem kovette a partutasitast evtizedekre kiirta magat a jogi szakmabol](http://webradio.hu/hirek/belfold/1956_-darak_aki_nem_kovette_a_partutasitast_evtizedekre_kiirta_magat_a_jogi_szakmabol)

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

Tisztelgés a kádári rezsimmel szemben kiálló bírák előtt

MAGYARHIRLAP.HU - 2016. 10. 06.

Polt Péter: Az '56-os forradalom után a hatalom összekacsintott az igazságszolgáltatással, az egyetlen cél a megtorlás volt. Az '56-os forradalom után huszonhatezer ember ellen indult eljárás a kifejezetten politikai indíttatású, állam elleni bűncselekmények vádjával, de főként vidéken még sok olyan ügy lehet ismeretlen, amelyben köztörvényes bűncselekmény címén valójában a forradalomban való részvételt torolta meg a kommunista hatalom – hívta fel a figyelmet egy tegnapi konferencián a Nemzeti Emlékezet Bizottság elnöke, Földváryné Kiss Réka.

Mérföldkő az igazságszolgáltatásnak, hogy szembenézhet a jogot a jogtalanság szolgálatába állító időszakokkal, amikor minden eljárásnak a megszületett ítélet ellenkezőjével kellett volna végződnie – jelentette ki Polt Péter legfőbb ügyész az 1956-os forradalom hatvanadik évfordulójának alkalmából, Emlékezés és emlékeztetés II. címmel rendezett konferencián, a Kúrián. Szerinte példamutató azon bírák kiállása, akik szembeszegültek a diktatúrával. Ma is emlékeztetni kell, hol volt a jog és az igazságérzet, amikor szándékosan „félreértették” a büntetőjogot, semmibe vették a bírói függetlenséget, a hatalom összekacsintott az igazságszolgáltatással, az egyetlen cél a könyörtelen megtorlás volt.

Polt fordulópontra nevezte azt a két éve kezdődött kutatássorozatot, amely a Kúria, a Legfőbb Ügyészség, a Magyar Nemzeti Levéltár, a Veritas Történetkutató Intézet, a Rendszerváltás Történetét Kutató Intézet és Archívum, valamint a Nemzeti Emlékezet Bizottság (NEB) összefogásával zajlik. Van igény az igazság kimondására, mondta. Utalt arra is, hogy a rendszerváltás után megindult társadalmi megbékélés fontos részét alkotják a semmisségi eljárások, így ítéletben is kimondható: a jogállamisággal ellentétesek voltak a megtorló perek.

Szintén az elnyomással szembeszegülő bírák kiállását méltatta Darák Péter, a Kúria elnöke, és felhívta a figyelmet arra is, hogy a legfőbb bírói fórum épületében márványtábla őrzi annak a huszonhárom egykori ítésznek a nevét, akiket a forradalom után távolítottak el, így nem vettek részt a statáriális ítélkezésben. Kifejtette, a fennmaradt dokumentumokból érezhető a hatalom könyörtelen szorítása, „hogy milyen egzisztenciális kiszolgáltatottságban kellett életre szóló döntést hoznia minden legfelsőbb bírósági bírónak”. Azoknak a bírácoknak, akik részt vettek a statáriális ítélkezésben – folytatta –, jobbára töretlenül felfelé ívelő karrier jutott, akik viszont hűek maradtak hivatásuk alapvető értékeihez, azok jobbára egy életre a társadalom peremére kerültek. Az 1956 utáni események azt is jelzik – fűzte hozzá Darák –, milyen

veszélyekkel jár, ha egy bírói szervezetet kívülről megfogalmazott elvárások szerint vezetnek.

Földváryné Kiss Réka, a NEB elnöke előadásában az említett kutatássorozatról beszélt, amely három részből áll: a vidéki bírósági eljárások feltárásából, az áldozatok felkutatásából és bemutatásából, valamint a megtorlásban vezető szerepet játszó jogászok, ügyészek és bírák „megismeréséből”. A cél az, hogy méltó módon tisztelegjenek az ’56-os forradalmat követő megtorlás áldozatainak emléke előtt, és bemutassák a diktatúra örökségét. A kutatás részét képező, A megtorlás arcai nevet viselő program során annak a csaknem száz ügyésznek és bírónak dolgozzák fel az esetenként nagyon magasra ívelő karrierjét, akik közreműködtek a forradalom utáni kétszázhuszonöt halálos ítélet meghozatalában. Készül egy úgynevezett perkataszter is, amelyben a vidéki pereket dolgozzák fel szisztematikusan, Mikó Zsuzsannának, a Magyar Nemzeti Levéltár főigazgatójának vezetésével. A NEB elnöke rámutatott, a forradalom után huszonhatezer ember ellen indult eljárás a kifejezetten politikai indíttatású, állam elleni bűncselekmények vádjával, de főként vidéken még sok olyan ügy lehet ismeretlen, amelyben köztörvényes bűncselekmény címén valójában a forradalomban való részvételt torolta meg a kommunista hatalom.

Mikó Zsuzsanna szintén fontosnak nevezte a vidéki eljárások feltárását, szerinte ugyanis a „kádári rendszerrel kapcsolatban komoly nosztalgia él a mai napig”, ám azok, akik így éreznek, nem ismerik a rezsím kegyetlenségét és a megtorlás mértékét. Bemutatta azokat a bűncselekménytípusokat, amelyeket államellenesnek minősítettek, majd rámutatott, a halálos és életfogytiglani ítéletek mellett kevés figyelmet kapnak a mellékbüntetések. Ezek közé sorolta a politikai okokból elítéltek súlyos pénzbírságait, a vagyonelkobzást, valamint azt is, hogy a pénzbüntetés börtönnel kiváltható volt, Békés megyében például tizenöt forint ért egy nap elzárását. M. Kiss Sándor történész, a Rendszerváltás Történetét Kutató Intézet és Archívum főigazgató-helyettese arról beszélt, hogy a legfontosabb feladat visszaadni a társadalomnak az ’56-os forradalom hőseit, nemcsak a politikusok, hanem az egyszerű, hétköznapi emberek személyében is, „1956 ugyanis az ötvenhatosoké”.

[http://magyarhirlap.hu/cikk/68006/Tisztelges a kadari rezsimmel szemben kiallo birak elott](http://magyarhirlap.hu/cikk/68006/Tisztelges_a_kadari_rezsimmel_szemben_kiallo_birak_elott)

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

A diktatúrával szemben

DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP - 2016. 10. 06. (2. OLDAL)

Budapest – Példamutató ma is azoknak a bírácoknak a kiállása, akik szembeszegültek a diktatúrával – hangzott el az 1956-os forradalom 60. évfordulója alkalmából Emlékezés és emlékeztetés II. címmel rendezett szerdai konferencián Budapesten, a Kúrián.

Polt Péter legfőbb ügyész a konferencián a Kúria, a Legfőbb Ügyészség, a Magyar Nemzeti Levéltár, a Veritas Történetkutató Intézet, a Rendszerváltás Történetét Kutató Intézet és Archivum, valamint a NEB összefogásával két éve elkezdődött kutatásokról szólva elmondta: mérföldkő az igazságszolgáltatás számára, hogy szembenézhet a jogot a jogtalanság szolgálatába állító időszakokkal.

Emlékezni és emlékeztetni kell arra, hol volt a jog és az igazságérzet, amikor szándékosan félreértették a büntetőjogot, semmibe vették a bírói függetlenséget, a hatalom összekacsintott az igazságszolgáltatással, és az egyetlen cél a könyörtelen megtorlás volt – fogalmazott.

A legfőbb ügyész felidézte, hogy Nezvál Ferenc igazságügy-miniszter a forradalom után összehívatta a bírácokat és az ügyészeket, megkérdezte, ki vállalja a statáriális ítélezést, és aki nem, azt másnap már elbocsátották.

A rendszerváltás után meginduló társadalmi megbékélés fontos részét alkotják a semmiségi eljárások, mert általuk ítéletben is kimondható, hogy a jogállamisággal ellentétesek voltak az 1956 utáni megtorló perek – hívta fel a figyelmet.

Ma is példamutató a diktatúrával szembeszegülő bírácok kiállása az 1956-os forradalom utáni megtorlás időszakában – mondta Darák Péter, a Kúria elnöke.

A Kúria épületében márványtábla őrzi annak a 23 egykori legfelsőbb bírósági bírácoknak a nevét, akit az 1956-os forradalom után távolítottak el, és így nem vettek részt a statáriális ítélezésben. Vannak köztük, akik a klasszikus bírói értékrend nevében utasították el a vérbíró szerepét, mások az 1950-es évek első felében törvénytörő, súlyos ítéleteket hoztak, de 1956 megérlelte bennük az elhatározást, hogy ilyesmiben többet nem vesznek részt. De még a fiatal, népi káderek között is voltak olyanok, akik képesek voltak ellenállni a párt és a bírósági vezetők utasításainak – idézte fel a főbíró az MTI-nek.

A dokumentumokból érezhető a hatalom könyörtelen szorítása, hogy milyen egzisztenciális kiszolgáltatottságban kellett életre szóló döntést hoznia minden legfelsőbb bírósági bírónak. Aki maradt, annak részt kellett vennie a törvénysértő statáriális ítélkezésben akkor is, ha polgári bíró volt. A hatalom kikényszerítette, hogy mindenki szem legyen a láncban – emlékeztetett.

Azoknak a bíróknak, akik részt vettek a statáriális ítélkezésben, jobbára töretlenül felfelé ívelő karrier jutott.

Akik viszont a hatalom elvárásaival szemben is hűek maradtak hivatásuk alapvető értékeihez, azok jobbára egy életre a társadalom peremére kerültek. Már ahhoz is szerencse kellett, hogy valaki tíz-tizenöt évvel később vállalati jogtanácsosként visszatérhessen szakmájához – jegyezte meg.

A bírói értékrend csúcsán az ilyen példamutató magatartás áll, mely nem alkuszik meg a hatalommal, egzisztenciális fenyegetettségben is hű marad hivatása elemi normáihoz. Az 1956 utáni események azt is jelzik, milyen veszélyekkel jár, ha egy bírói szervezetet kívülről megfogalmazott elvárások szerint vezetnek – szögezte le a Kúria elnöke.

Földváryné Kiss Réka, a Nemzeti Emlékezet Bizottságának (NEB) elnöke az MTI-nek elmondta: a két éve megindult kutatássorozat célja, hogy méltó módon tisztelegjen az 1956-os forradalmat és szabadságharcot követő megtorlás áldozatainak emléke előtt, bemutassa a diktatúra örökségét és őszintén szembenézzon a múlttal. Az egyik, 1956 arcai elnevezésű kutatási program célja, hogy bemutassa a forradalom és szabadságharc ismert és kevésbé ismert résztvevőit, érzékeltesse, milyen különböző életúttal, politikai meggyőződéssel rendelkező emberek találkoztak és fogtak össze a forradalomban, utána pedig miként ágaztak szét ismét ezek a sorsok.

A megtorlás arcai című projekt keretében fel-dolgozzák annak a csaknem száz ügyésznek, bírónak az esetenként nagyon magasra ívelő karrierjét, aki közreműködött a forradalom utáni 225 halálos ítélet meghozatalában. Rövid szakmai életpályájuk november 4-éhez kapcsolódóan kerül fel a NEB honlapjára.

A megtorlásban szerzett „érdemek” néhány évig még sűrűn visszaköszönnek a személyi anyagokban, kitüntetések, pénzjutalmak alapját képezik, a 1960-as évektől azonban egyre inkább kikopnak az önéletrajzokból, a hivatali minősítésekből – tette hozzá.

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

1956 - A megtorlás arcai

GONDOLA.HU - 2016. 10. 05.

Azok a jogászok, akik az 1956-os forradalom utáni megtorlások során "a hivatás erkölcsi parancsát" követték a pártutasítással szemben, évtizedekre kiírták magukat a szakmából, volt, akinek segédmunkásként kellett dolgoznia - mondta a Kúria elnöke az M1 aktuális csatorna szerda reggeli műsorában. Darák Péter a forradalom hatvanadik évfordulója alkalmából a Kúrián tartandó szerdai tudományos konferenciáról azt mondta: céljuk, hogy elégtételt adjanak azoknak a jogászoknak, akik kiálltak a meggyőződésük mellett. A Kúria elnöke hangsúlyozta, az 1950-es években elsődleges szempont volt, hogy megbízható emberek üljenek a bírói pulpituson, és ez az igény felülírta a szakmai elvárásokat: egyetemi végzettség nélkül, egyéves jogi akadémia elvégzése után is ítélkeztek emberek. Földváryné Kiss Réka, a Nemzeti Emlékezet Bizottságának elnöke kiemelte, hogy a politikai és a szakmai szempontok ütközésekor a végső szót a pártvezetés mondta ki. Kutatásuk első lépéseként azon ügyészek, bírák életrajzát teszik közzé, akik részt vállaltak a megtorlásban, valamint azokat, akik visszautasították ezt. Példamutató ma is azoknak a bírácoknak a kiállása, akik szembeszegültek a diktatúrával - hangzott el az 1956-os forradalom 60. évfordulója alkalmából Emlékezés és emlékeztetés II. címmel rendezett szerdai konferencián Budapesten, a Kúrián. Polt Péter legfőbb ügyész a konferencián a Kúria, a Legfőbb Ügyészség, a Magyar Nemzeti Levéltár, a Veritas Történetkutató Intézet, a Rendszerváltás Történetét Kutató Intézet és Archívum, valamint a NEB összefogásával két éve elkezdődött kutatásokról szólva elmondta: mérföldkő az igazságszolgáltatás számára, hogy szembenézhet a jogot a jogtalanság szolgálatába állító időszakokkal. Emlékezni és emlékeztetni kell arra, hol volt a jog és az igazságérzet, amikor szándékosan félreértették a büntetőjogot, semmibe vették a bírói függetlenséget, a hatalom összekacsintott az igazságszolgáltatással, és az egyetlen cél a könyörtelen megtorlás volt - fogalmazott. A legfőbb ügyész felidézte, hogy Nezvál Ferenc igazságügy-miniszter a forradalom után összehívatta a bírácokat és az ügyészeket, megkérdezte, ki vállalja a statáriális ítélkezést, és aki nem, azt másnap már elbocsátották. A rendszerváltás után meginduló társadalmi megbékélés fontos részét alkotják a semmiségi eljárások, mert általuk ítéletben is kimondható, hogy a

jogállamisággal ellentétesek voltak az 1956 utáni megtorló perek - hívta fel a figyelmet. Ma is példamutató a diktatúrával szembeszegülő bírák kiállása az 1956-os forradalom utáni megtorlás időszakában - mondta Darák Péter, a Kúria elnöke. A Kúria épületében márványtábla őrzi annak a 23 egykori legfelsőbb bírósági bírónak a nevét, akit az 1956-os forradalom után távolítottak el, és így nem vettek részt a statáriális ítélkezésben. Vannak köztük, akik a klasszikus bírói értékrend nevében utasították el a vérbíró szerepét, mások az 1950-es évek első felében törvénytörő, súlyos ítéleteket hoztak, de 1956 megérlelte bennük az elhatározást, hogy ilyesmiben többet nem vesznek részt. De még a fiatal, népi káderek között is voltak olyanok, aki képesek voltak ellenállni a párt és a bírósági vezetők utasításainak - idézte fel a főbíró az MTI-nek. A dokumentumokból érezhető a hatalom könyörtelen szorítása, hogy milyen egzisztenciális kiszolgáltatottságban kellett életre szóló döntést hoznia minden legfelsőbb bírósági bírónak. Aki maradt, annak részt kellett vennie a törvénytörő statáriális ítélkezésben akkor is, ha polgári bíró volt. A hatalom kikényszerítette, hogy mindenki szem legyen a láncban - emlékeztetett. Azoknak a bírónak, akik részt vettek a statáriális ítélkezésben, jobbára töretlenül felfelé ívelő karrier jutott. Akik viszont a hatalom elvárásaival szemben is hűek maradtak hivatásuk alapvető értékeihez, azok jobbára egy életre a társadalom peremére kerültek. Már ahhoz is szerencse kellett, hogy valaki tíz-tizenöt évvel később vállalati jogtanácsosként visszatérhessen szakmájához - jegyezte meg. A bírói értékrend csúcsán az ilyen példamutató magatartás áll, mely nem alkuszik meg a hatalommal, egzisztenciális fenyegetettségben is hű marad hivatása elemi normáihoz. Az 1956 utáni események azt is jelzik, milyen veszélyekkel jár, ha egy bírói szervezetet kívülről megfogalmazott elvárások szerint vezetnek - szögezte le a Kúria elnöke. Földváryné Kiss Réka, a Nemzeti Emlékezet Bizottságának (NEB) elnöke az MTI-nek elmondta: a két éve megindult kutatássorozat célja, hogy méltó módon tisztelegjen az 1956-os forradalmat és szabadságharcot követő megtorlás áldozatainak emléke előtt, bemutassa a diktatúra örökségét és őszintén szembenézzen a múlttal. Az egyik, 1956 arcai elnevezésű kutatási program célja, hogy bemutassa a forradalom és szabadságharc ismert és kevésbé ismert résztvevőit, érzékeltesse, milyen különböző életúttal, politikai meggyőződéssel rendelkező emberek találkoztak és fogtak össze a forradalomban, utána pedig miként ágaztak szét ismét ezek a sorsok. A megtorlás arcai című projekt keretében feldolgozzák annak a csaknem száz ügyésznek, bírónak az esetenként nagyon magasra ívelő karrierjét, aki közreműködött a forradalom utáni 225 halálos

ítélet meghozatalában. Rövid szakmai életpályájuk november 4-éhez kapcsolódóan kerül fel a NEB honlapjára. A megtorlásban szerzett "érdemek" néhány évig még sűrűn visszaköszönnek a személyi anyagokban, kitüntetések, pénzjutalmak alapját képezik, a 1960-as évektől azonban egyre inkább kikopnak az önéletrajzokból, a hivatali minősítésekből - tette hozzá. A kutatások harmadik iránya egy, az 1956-os forradalom utáni megtorlásokkal kapcsolatos perkataszter elkészítése. A Magyar Nemzeti Levéltárban Mikó Zsuzsanna főigazgató vezetésével a vidéki pereket dolgozzák fel szisztematikusan. A forradalom után mintegy 26 ezer ember ellen indult eljárás a kifejezetten politikai indíttatású állam elleni bűncselekmények vádjával, de főként vidéken még sok olyan ügy lehet, amelyben köztörvényes bűncselekmény címén valójában a forradalomban való részvételt torolta meg a kommunista hatalom - jelezte. Az 1956 utáni megtorlás célja a társadalom általános kriminalizálása volt, ráadásul egész családokat érintett, hiszen az ítéletek gyakran teljes vagyonekzabzással is jártak. Az igazságszolgáltatás ebben a fegyelmező, megtorló gépezetben az állambiztonság és a rendvédelem munkájára támaszkodva végezte el a párt által kijelölt penzumot. A NEB kutatásai a megtorlás teljes rendszerének széleskörű feltárására irányulnak - mondta az elnök. Arra a kérdésre, hogy él-e még valaki az 1956-os forradalom utáni vérbírók, ügyészek közül, a NEB elnöke úgy fogalmazott: nem ez a kutatás fő iránya, de tudomása szerint valószínűleg még igen.

<http://gondola.hu/cikkek/102703-1956 - A megtorlas arcai.html>

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

Akik mertek nemet mondani

HETEK - 2016. 11. 25.

Szerző: Németh Ványi Klári

2007 óta a Kúria aulájában, Justitia szobrával szemben emléktábla őrzi azoknak a bírácoknak a nevét, akik az '56-os forradalom és szabadságharc után nem voltak hajlandók kiszolgálni a szovjet fegyverek által helyreállított hatalom megtorlással

kapcsolatos igényeit. Sokan sokféle utat jártak be 1956 előtt, ám mindaz, amit akkor és a megtorlás idején tettek, maradandóvá vált – ahogy azoknak a kollégáiknak a tettei is, akik behódoltak a hatalomnak.

2016-ban az 1956-os forradalom és szabadságharc hatvanadik évfordulója alkalmából a Kúria, a Legfőbb Ügyészség és a **Nemzeti Emlékezet Bizottsága** elindított egy speciális kutatási programot, melynek fókuszában az 1956-os forradalmat és szabadságharcot követő büntetőpercek és megtorlások állnak. A feltárás az emblemikus mártírok mellett az „igazságszolgáltatás” irányító és végrehajtó testületei mögött álló személyeket veszi górcső alá. A kutatás első része azokról a bírásokról szól, akik nemet mertek mondani a hatalomnak. Ők azok, akik inkább lemondtak tisztségükről, mint hogy hivatásuk íratlan szabályait megszegjék. Vállalták sorsukat még akkor is, ha mindez azzal járt, hogy elveszítették állásukat, és egy életre megbélyegzettek lettek.

Megsemmisíteni kíméletlenül

A forradalom tizenkét dicsőséges napja után, hamarosan kezdetét vette a hatalom brutális válaszreakciója: a megtorlás.

A korabeli bírósági ítéletek nyomán – legalább – kétszázhuszonnyolc '56-os életét oltották ki. Az országos leszámolások során huszonhatezer embert marasztaltak el és ítéltek különböző időtartamú szabadságvesztésre. Több mint harmincötezer személy ellen indítottak eljárást, és közel tizenháromezer főre tehető az internáltak száma.

Az 1959-es és az 1960-as részleges kegyelmi intézkedéseket az 1963-as közkegyelem követte, ami még mindig nem vonatkozott minden elítéltre.

Több mint harminc év telt el addig, míg az ártatlanul kivégzett miniszterelnököt, Nagy Imrét és társait 1989. június 16-án újratemették, majd három hét múlva, július 6-án a mártírok jogilag is elégtételt kaptak, miután felmentették őket a vádak alól. Ugyanezen a napon halt meg a kivégzésükért felelős kommunista pártvezető, Kádár János. Az '56 miatt meghurcoltak jogi rehabilitációja azonban további hosszú évekig húzódott. Azok a vidéki és fővárosi bírák, akik a forradalom idején, majd az azt követő rövid időszakban a pártutasításoktól mentes, független igazságszolgáltatás megteremtésén fáradoztak, november 4-e után már jól tudták, hogy erőfeszítéseik hiábavalók. 1956 decemberének második hetében a Népköztársaság Elnöki Tanácsa törvényerejű

rendelettel létrehozta a statáriális bíraskodást. Egészen addig nem indult büntetőeljárás az „ellenforradalom” kapcsán – részben a bírói ellenállás miatt. Éppen ezért megkezdődött a szabotáló bírói kar eltávolítása is, ami 1957 január közepén, a gyorsított eljárások bevezetésével még nagyobb lendületet vett. A bírói kar létszáma az első fázisban kilencvenkét fővel csökkent. Közülük ötvennégy személyt azért távolítottak el, mert tevékenyen részt vállaltak a forradalom céljainak megvalósításában, és megtagadták a megtorlásokban való részvételt. További harmincnnyolc személyt életkorára hivatkozva bocsátottak el. 1957 végére már száznegyven bíró és ötven fogalmazó találta magát a magyar igazságszolgáltatás falain kívül.

A történetek legnagyobb vesztese a Magyar Népköztársaság Legfelsőbb Bírósága volt. A hatalom február közepéig megváltoztatta a legfelsőbb bíróság büntetőítélkezésében tevékenykedő testületének összetételét. Akik maradhattak, és azok, akik újonnan jöttek, tudták, hogy mit várnak tőlük. Hivatásuk írott és íratlan szabályait áthágták, részt vállaltak a megtorlásokban. Huszonhárom egykori legfelsőbb bírósági bíró azonban nemet mondott. Bármilyen kacskaringós volt is az útjuk '56 őszéig, mindaz, amit akkor és a megtorlás idején tettek, maradandóvá vált. Rájuk utalt Domokos József (1890–1978), a legfelsőbb bíróság elnöke 1957-ben: „Elvtársak! Tanuljunk egy kis osztályharcot a fasizmus igazságszolgáltatásától. Ne engedjük magunkat áljogtudósok magyarázataitól félrevezetni, akik egyik kezükben a talmudot, a másikban régi foljansokat tartva igyekeznek megmagyarázni, hogy november 4-e előtt nem lehetett gyilkosságokat elkövetni, és hogy a gyorsított eljárásban három hónapi börtönt is ki lehet szabni. Ne üljünk fel ezeknek, és ne feledjük, hogy a Magyar Népköztársaság bírái vagyunk, a proletárdiktatúra bírái, akiknek az a kötelességük, hogy a proletáriátus államát erősítsék, és annak minden ellenségét, aki a proletárforradalomra kezet emel, kíméletlenül megsemmisítsék!” Domokos Kolozsvárott és Budapesten folytatott jogi tanulmányokat. 1918 decemberében jogtudori oklevelet kapott.

Az MSZDP-nek (Magyarországi Szociáldemokrata Párt) 1912-ben, a KMP-nek (Kommunisták Magyarországi Pártja) 1919-ben (a vörösteror idején) lett tagja. A Tanácsköztársaság bukása után, 1920-ban Bécsbe menekült, ahol 1921-től a Bécsi Magyar Újság belső munkatársaként tevékenykedett. 1925-ben tért csak vissza Magyarországra. 1927 júliusától volt ügyvéd. 1919-es magatartása miatt a Gyulai Királyi Ügyészség bűnvádi eljárást indított ellene, ám tettei már elévültek. Ezután

Budapestre költözött, ahol 1944. március 19-ig praktizált. Dr. Domokos izraelita családból származott, eredeti neve Deutsch volt. Korán szakított családjával, és ősei hite helyett a kommunizmust választotta.

Gyűlölete az izraelita vallás iránt egész életén át megmaradt. Ennek egyik bizonyítéka fent idézett beszéde, ahol a Talmudra mint jogcsökevényre utal. 1944 májusában – valószínűleg politikai okokból és nem származása miatt – Mauthausenbe hurcolták. Személyesen a magyar politikai rendőrség vezetője utazott el érte a haláltáborba, ahonnan 1945. május 16-án vele együtt tért vissza Magyarországra. 1945. augusztus 29-én legfőbb államügyésszé nevezték ki. 1946. április 3-án berendelték szolgálatra az Igazságügyi Minisztériumba, ahol a továbbiakban a tárca adminisztratív államtitkáraként is dolgozott. Részt vett a koncepciók ügyek előkészítésében, irányításában. 1953-ban ugyan nyugdíjazták (havi 3500 forinttal), ám később reaktiválták, és a legfelsőbb Bíróság elnökévé választották.

A munka Vörös Zászló érdemérmével tüntették ki.

Domokos 1957 januárjában határidőt szabott a Legfelsőbb Bíróság bíráinak: arra szólította fel őket, hogy akik nem kívánnak ítélni a gyorsított eljárásban, írják meg lemondó nyilatkozatukat. Mindezt megelőzően a bírák közül többen már betegsége, egészségügyi problémákra hivatkozva lemondtak.

A kutatók a Legfelsőbb Bíróság Titkos Ügykezelésének, illetve jogutódának vasráccsal és riasztócsengővel ellátott szobájában a következő listát találták. Eredetileg lemondtak: Komlóssy István, Sohár Béla, Szepes Gyula, Pethes László, Kővágó János, Buday György, Kulcsár József, Czétényi Jenő, Laszly Pál, Orosz Ferenc, Viktor János. Ezekhez a nevekhez további újak kerültek: Benkő Gyula, Csillag István, Czétényi Gyula, Feri Sándor, Fróna Dániel, Horváth Béla, Horváth János, Jeszenszky Ferenc, Kulcsár Kálmán, Laluska Pál, Mészáros Ágoston, Mészáros István, Nagy Miklós, Siklósi Gyula, Vörös József. Ezek közül a bírák közül többen 1945-től meghatározó szerepet vállaltak az „új idők új dalait” meghirdető kommunista párt oldalán. Szívvel-lélekkel szolgálták az új vezetés politikáját igazságügyi területen. A hatalomszerzésben és az egypárti diktatúra létrejöttében, megszilárdításában is segédkeztek. Azonban 1956-ban szembesülniük kellett a keserű ténnyel, hogy az általuk tökéletesnek vélt út katasztrófához vezetett, és rémségekkel van kikövezve, hogy a törvénytelen eljárások által kihirdetett ítéleteik milyen végkifejlettel zárultak.

Megértették, hogy csak a múlttal való gyökeres szakítás vezetheti ki a jogszolgáltatást drámai helyzetéből. Rá kellett döbbsenüik arra a tényre is, hogy a jog nem lehet a politika szolgálólánya. 1956 után a fent nevezett bírákat az igazságszolgáltatás falain kívülre rekesztették. Emberi életútjukat, sorsukat kizárólag mások határozták meg. „Itt október 23-a még egyszer nem lesz, de még gondolatban se fordulhasson elő egyetlen bíró agyában sem, hogy holmi Benkó Gyula módjára – míg ő lakás- vagy házassági ügyeket intéz – a súlyosabb politikai felelősséggel járó munkát becsülettel teljesítő bírótársait felelősségre vonni vagy akár kipellengérezni merje. Annak a bírónak pedig, aki bírói feladata körébe tartozó bármilyen munka elvégzését megtagadja, a bírói testületben helye nem lehet” – ezt a beszédet intézte 1957. január 28-án Domokos József a bírói testülethez. A beszéd írásos változatát továbbította Marosán György államminiszter elvtársnak.

Kiábrándult Rákosiból

Benkó Gyula, akire Domokos beszédében utalt, tanítók gyermekeként született Budapesten, 1912-ben. Édesanyját a Tanácsköztársaságot követően bűnvád alá vonták, mivel a kommün idején a tanítótestület nyolc-tíz tagja előtt a proletárdiktatúra mellett agitált. Kétheti fogházbüntetésre ítélték, állásából elbocsátották. Benkó 1937-ben vette feleségül Klein Erzsébet iparművészt.

Katonai szolgálatot 1935-től póttartalékosként teljesített. 1942-ben a hadifogolyosztályon szolgált mint gépíró és tolmács, rendfokozat nélkül. 1944. május végétől október 12-ig munkaszolgálatos volt Jászberényben és Mizsepusztán. Alakulata a főváros felé tartott, amikor Jászfelsőszentgyörgyön megszökött, visszatért családjához a fővárosba, és ott tartózkodott a harcok végéig.

Benkó jogi végzettsége mellett orosz nyelvből és irodalomból kitűnő eredménnyel középiskolai tanári diplomát is szerzett. Az orosz mellett angol, francia, német és olasz nyelven beszélt. A Budapesti Királyi Büntetőtörvényszéken tette le a hivatali esküt, ám 1941. április 16-án elbocsátották állásából. 1944-ben édesanyjának vallási hovatartozása miatt (Luftschitz Janka) ideiglenesen nyugállományba helyezték.

Benkó Gyula 1944 áprilisában lépett be a kommunista pártba. Szoros kapcsolatot tartott az ekkor még Moszkvában tartózkodó Rákosi Mátyással. 1946-tól a nemzetközi jogi osztályon osztályvezető-helyettes lett. Később az Igazságügyi minisztériumba

került. Nem fukarkodott az igazságügyi tárca ügybeosztása és fogalmazói személyzetének jellemzése során. „A miniszteri osztályfőnök, aki régi vágású, liberális beállítottságú úr, aki azonban a demokratikus követelményekkel szemben nem elég ruganyos, ma a reakciót erősíti.” „Kúriabíró idős ember, a Horthy-rendszer felelt meg mentalitásának, reakciós.” „Kúriai tanácselnök, pártonkívüli, vallási kötöttségei vannak.” „Miniszteri osztálytanácsos, pártonkívüli, antiszemita, angolgúnyoló, oroszgyűlölő, reakciós, egyébként kitűnő szakember.” Nemcsak a párton kívüli kollégákról írt jelentést, hanem a párttagkönyvvel rendelkezőkről is. „Agilis, ambiciózus, jó jogász, ideológiailag képzetlen.” „A párthoz inkább baráti kapcsolatok fűzik, mint meggyőződés.” Benkő 1948-ban a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium Törvényelőkészítő Osztályának vezetője lett, egy évvel később a Legfelsőbb Bíróság bírója. 1955-ben Szocialista munkáért érdeméremmel jutalmazták hűségét és munkáját.

Az 1956-os forradalom idején azonban elnöke lett a Legfelsőbb Bíróságon létrejött Ideiglenes Forradalmi Bizottnánynak, amely október 31-én tíz pontból álló nyilatkozatot fogalmazott meg. Ez többek között kitért arra, hogy a rákosi-féle önkényuralom egyik alapvető feltétele a bírói függetlenség teljes megsemmisítése volt, amit a függetlenségüket védő bírák sorainak állandó és következetes megkritikása jellemezett. (Nem egyet közülük az 1951-ben lezajlott perek nyomán börtönbe vetettek.) A Forradalmi Bizottnány követelte a provokációs politikai perekben ártatlanokat elítélő, az államvédelmi hatósággal szorosan együttműködő bírák azonnali elbocsátását. A bizottnány többek között annak is hangot adott, hogy a titkos ügykezelés azonnal szűnjön meg, követelte a politikai és gazdasági ügyek azonnali felülvizsgálatát. Biztosítani kívánta a bírói függetlenséget mint a demokrácia egyik legfontosabb alappillérét.

Benkő Gyula 1956. október 31-én a rádióban beolvasta a nyilatkozat minden pontját.

Domokos József a szovjet invázió után, november 10-én jelent meg a legfelsőbb Bíróságon. Az ideiglenes Forradalmi Bizottnány azonban nem adta fel. Továbbra is ülést tartottak. „Dr. Benkő Gyula már október 23-a előtt propagálja a Petőfi körüli eseményeket. 1956. október 31-én beválasztják a Legfelsőbb Bíróság Ideiglenes Forradalmi Bizottnányába, attól kezdve a bizottnány egyik legtevékenyebb tagja.

Aláírása szerepel azokon a beadványokon, amelyeket a Forradalmi Bizottmány tett a Minisztertanácshoz, és amely lényege az, hogy a Legfelsőbb Bíróság elnökét váltsák le. A végleges Forradalmi Bizottmány megválasztása után ő lett a Forradalmi Bizottmány elnöke és egyik fő szellemi mozgatója is” – áll abban a feljegyzésben, mely a legfelsőbb Bíróságtól elbocsátott Jeszenszky Ferenc, Benkő Gyula, Siklósi Gyula és Csillag István tanácsvezetők, illetve bírák október 23-a utáni magatartásáról számol be.

Benkő, miután az „ellenforradalom” után munkahelyéről elbocsátották, napi négyórás ideiglenes fordítónak jelentkezett az Egészségügyi Minisztérium Egészségügyi Felvilágosítási Központjánál. Az igazgatóság érdeklődött Benkőről a volt munkahelyén. „A volt bíró ellenforradalom alatti magatartása akadályát képezi annak, hogy a fenti munkakörben az Elvtársak foglalkoztassák” – érkezett a lesújtó válasz. 1959. október 7-én Szocialista munkáért érdemérmét az ellenforradalom alatt tanúsított magatartása miatt a hatalom visszavonta.

Benkő Gyula 1971. július 14-én halt meg Székesfehérváron. Azok közé tartozott, akik megértették, hogy sokáig tévúton jártak. Szembesülnie kellett azzal, hogy ifjúkori ideáljai, Rákosi és társai iránti elkötelezettsége csapdába ejtették. Benkő és bíró kollégái a legrémesebb álmaikban sem gondoltak soha arra, hogy velük is megtörténik mindaz, amit ők egy évtizeddel korábban másokkal szemben elkövettek.

(A cikkhez Bódiné Beliznai Kinga és Zinner Tibor Akiknek nevét emléktábla őrzi című könyvét használtam fel.)

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)